

Nr 170

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen rörande godkännande av Förenta Nationernas konvention angående statslösa personers rättsliga ställning; given Stockholms slott den 24 september 1964.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt 12 § regeringsformen föreslå riksdagen att på sätt varom föredragande departementschefen hemställt godkänna Förenta Nationernas konvention angående statslösa personers rättsliga ställning.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro

Enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

Torsten Nilsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen med vissa förbehåll godkänner Förenta Nationernas konvention den 28 september 1954 angående statslösa personers rättsliga ställning. Konventionen, som utarbetats av en internationell konferens av befullmäktigade regeringsombud under tiden den 13—23 september 1954, har undertecknats av Sverige den 28 september 1954.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen å Stockholms slott den 24 september 1964.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, SKOGLUND, EDENMAN, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler ministern för utrikes ärendena fråga om *godkännande av Förenta Nationernas konvention angående statslösa personers rättsliga ställning* och anför.

Förenta Nationernas kommission för de mänskliga rättigheterna antog år 1947 en resolution, vari Förenta Nationerna uppmanades att snarast möjligt till behandling upptaga spörsmålet om rättsläget för sådana personer, som — i synnerhet i avvaktan på förvärv av ett medborgarskap — varken i rättsligt och socialt hänseende eller i fråga om utfärdande av handlingar och intyg kunde erhålla skydd respektive bistånd från någon stats sida. Förenta Nationernas ekonomiska och sociala råd antog påföljande år en resolution med uppmaning till generalsekreteraren att bl. a. verkställa en utredning rörande statslösa personers ställning. År 1949 publicerades resultatet av utredningen under titeln *A Study of Statelessness*, och generalsekreteraren rekommenderade i anslutning därtill bl. a., att en internationell konvention angående statslösa personers rättsliga ställning skulle avslutas.

Genom resolution den 8 augusti 1949 beslöt ekonomiska och sociala rådet att tillsätta en särskild expertkommitté med uppgift att i första hand utreda frågan, huruvida en konvention om såväl flyktingars som statslösa personers rättsliga ställning kunde anses motiverad; om så var fallet, skulle kommittén utarbeta en sådan konvention. Kommittén utarbetade i början av år 1950 dels ett förslag till konvention om flyktingars rättsliga ställning, dels ett förslag till protokoll angående statslösa personers rättsliga ställning. Enligt det senare förslaget skulle vissa av flyktingkonventionens bestämmelser tillämpas även på sådana statslösa personer, som icke var flyktingar. En i Genève i juli 1951 sammankallad diplomatisk konferens enades om texten till en konvention angående flyktingars rättsliga ställning. Denna antogs den 28 juli 1951 och ratificerades av Sverige den 16 augusti 1954 (prop. 1954: 134; UU 1954: 3; rskr. 1954: 364). Däremot blev

konferensen ej i tillfälle att behandla nyssnämnda protokollsförslag, vilket återförvisades till ekonomiska och sociala rådet för ytterligare bearbetning.

Frågan om en reglering av de statslösas ställning upptogs på nytt av Förenta Nationernas generalförsamling vid dess sjunde möte år 1952; i enlighet med ett dess beslut infordrade generalsekreteraren yttranden över det föreliggande protokollsförslaget från de regeringar, vilka varit företrädde vid Genève-konferensen år 1951. Sedan 15 stater — däribland Sverige — avgivit yttranden och ärendet därefter varit föremål för behandling inom ekonomiska och sociala rådet, beslöt rådet — härtill bemyndigat av generalförsamlingen — i resolution 526 A (XVII) den 26 april 1954 att sammankalla en konferens av befullmäktigade regeringsombud för revision av sagda förslag och för upprättande av ett slutgiltigt protokoll i ämnet. Konferensen sammanträdde i New York under tiden den 13—23 september 1954 och i densamma deltog ombud från 27 stater. Sverige företrädde av professor Å. E. V. Holmbäck. Fem stater hade därutöver sänt observatörer till konferensen.

Under konferensens arbete övergavs protokollsformen för det tilltänkta internationella instrumentet till förmån för en självständig konvention i ämnet. Den 28 september 1954 undertecknades sålunda en konvention angående statslösa personers rättsliga ställning, vars engelska och franska texter jämte svensk översättning torde få fogas såsom *Bilaga* till statsrådsprotokollet i detta ärende, av följande sexton stater: Belgien, Brasilien, Costa Rica, Danmark, Ecuador, Guatemala, Honduras, Liechtenstein, Nederländerna, Norge, Salvador, Schweiz, Storbritannien, Sverige, Förbundsrepubliken Tyskland och Vatikanstaten. Den tid inom vilken konventionen därefter stod öppen för undertecknande utgick den 31 december 1955. Konventionen hade då undertecknats av ytterligare sex stater, nämligen Colombia, Filipinerna, Frankrike, Israel, Italien och Luxemburg. För stat som undertecknat konventionen blir denna icke bindande utan efterföljande ratifikation. I stället för undertecknande och ratifikation kan anslutning ske.

Konventionen trädde i kraft den 6 juni 1960, sedan Danmark, Frankrike, Israel, Norge och Storbritannien ratificerat och Jugoslavien anslutit sig till densamma. Sedermera har även Belgien, Italien, Luxemburg och Nederländerna ratificerat konventionen samt Algeriet, Guinea, Irland, Republiken Korea, Liberia och Madagaskar anslutit sig till densamma.

Konventionen

Angående konventionens innehåll, som nära ansluter sig till innehållet i den tidigare nämnda konventionen angående flyktingars rättsliga ställning, må här lämnas följande redogörelse.

Inledningen till konventionen hänvisar bl. a. till att Förenta Nationerna såväl i sin stadga som i den universella förklaringen den 10 december 1948

om de mänskliga rättigheterna fastslagit grundsatsen, att människorna utan åtskillnad skall åtnjuta de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna; vidare hänvisas till att konventionen angående flyktingars rättsliga ställning endast omfattar statslösa personer, som tillika är flyktingar, och att många statslösa följaktligen ej åtnjuter skydd enligt sagda konvention.

Begreppet »statslös person» har definierats i *art. 1 mom. 1* i konventionen. Därmed skall förstås varje person, som ej av någon stat med tillämpning av dess lagstiftning anses såsom dess medborgare. Konventionen omfattar sålunda endast *de jure* statslösa. Under konferensens arbete framfördes från flera håll förslag om att till gruppen statslösa personer även skulle hänföras sådana, som visserligen ägde medborgarskap i en stat men icke åtnjöt denna stats beskydd eller på fullgoda grunder hade avstått från sitt medborgarskap, alltså *de facto* statslösa. Denna tanke godtogs till en början i viss form av konferensen, men efter förnyade överväganden beslöts, att konventionen enbart skulle omfatta de *jure* statslösa personer. Den svenske delegaten medverkade till detta beslut och betonade under frågans behandling bl. a. svårigheterna att juridiskt avgränsa begreppet *de facto* statslösa personer. Konferensen enades dock om att i sin slutakt intaga en rekommendation till konventionsstaterna att i sådana fall, där av vederbörande angivna skäl för att han avstått från hemlandets beskydd anses såsom fullgoda, välvilligt överväga möjligheten av att behandla *de facto* statslösa på samma sätt som de *jure* statslösa.

Ett från australisk sida framfört förslag om att — såsom skett i flyktingkonventionen — begränsa den blivande konventionens giltighet till att omfatta endast sådana personer, vilka blivit statslösa till följd av händelser, som inträffat före den 1 januari 1951, godtogs icke av konferensen. I princip omfattar konventionen sålunda alla personer som är de *jure* statslösa, oberoende av när den händelse inträffat, som utgör grunden till att de är statslösa.

I *art. 1 mom. 2* har angivits de kategorier statslösa, vilka icke omfattas av konventionen. Sålunda har sådana statslösa personer, som åtnjuter skydd eller bistånd av andra Förenta Nationernas organ eller institutioner än Förenta Nationernas Höge Kommissarie för flyktingar undantagits, så länge sådant skydd eller bistånd lämnas dem. Konferensen avsåg med detta stadgande närmast de arabiska folkgrupper från Palestina, till vilka hjälp lämnas genom Förenta Nationernas hjälporganisation för palestinaflyktingar. Den svenske delegaten nedlade vid omröstningen om denna punkt sin röst under motivering att ifrågavarande stadgande icke var av sådan art, att det borde intagas i en allmän konvention om statslösa. Vidare är konventionen ej tillämplig på den som av vederbörande myndigheter i den stat, där han bosatt sig, erkännes ha de rättigheter och skyldigheter, som följer med medborgarskap i sagda stat. Slutligen har från konventionens

tillämpning undantagits krigsförbrytare och vissa därmed jämställda brottslingar, de som begått grova brott utanför vistelselandet före ankomsten dit samt de som gjort sig skyldiga till gärningar stridande mot Förenade Nationernas syften och grundsatser.

I *art. 2* har intagits en erinran om de allmänna skyldigheter en statslös person har gentemot den stat, i vilken han funnit en fristad. Därvid har särskilt framhållits förpliktelsen att ställa sig till efterrättelse i vistelselandet gällande lagar och föreskrifter ävensom åtgärder, som vidtages i syfte att upprätthålla allmän ordning.

Enligt *art. 3* förbinder sig konventionsstaterna att vid konventionens tillämpning icke göra åtskillnad mellan statslösa personer med hänsyn till deras ras, religion eller ursprungsland. *Art. 4* garanterar därefter de statslösa lika vidsträckt religionsfrihet och rätt att bestämma över sina barns religiösa uppfostran som vistelselandets egna medborgare har. I *art. 5* fastslås, att konventionens bestämmelser icke får minska de rättigheter och förmåner, som redan må ha beviljats statslösa personer oberoende av konventionen. *Art. 6* innehåller en tolkningsregel för det i konventionen ofta förekommande uttrycket »under samma förhållanden». Med detta uttryck skall förstås, att alla de förutsättningar (i synnerhet sådana hänförliga till längden av och betingelserna för uppehåll och vistelse), vilka vederbörande skulle behöva uppfylla för att komma i åtnjutande av någon viss rättighet, om han icke var statslös, måste uppfyllas av honom med undantag för förutsättningar, som till sin natur är sådana, att en statslös person icke kan uppfylla dem.

I fråga om omfattningen av de rättigheter och förmåner, som skall tillerkännas en statslös person i hans nya vistelseland, fastslår *art. 7 mom. 1* som allmän grundsats, att statslösa personer, i den mån konventionen icke själv innehåller för dem mera förmånliga bestämmelser, skall tillerkännas samma ställning som utlänningar i allmänhet. Därefter har emellertid i *mom. 2* intagits ett stadgande av innebörd, att en statslös person efter tre års vistelse i en konventionsstat automatiskt skall tillerkännas alla förmåner, för vilkas åtnjutande av utlänning i allmänhet vederbörande stat eljest uppställt ett villkor om ömsesidighet i lagstiftningen (*réciprocité législative*). I *mom. 3* ålägges konventionsstat att icke fråntaga statslös person rättigheter och förmåner, till vilka de oberoende av ömsesidighet redan är berättigade vid tidpunkten för konventionens ikraftträdande för staten i fråga. Härutöver har i *mom. 4* intagits en allmän rekommendation till konventionsstaterna att låta de statslösa komma i åtnjutande av en ännu gynnammare behandling än den som tillerkännes dem i artikelns båda närmast föregående moment. Som exempel härpå kan nämnas eftergift av villkoret om ömsesidighet även i sådana fall där vederbörande ej uppfyller det i *mom. 2* uppställda kravet på viss vistelsetid. — Under behandlingen av förevarande artikel diskuterade konferensen bl. a. begreppet ömsesidighet; från vissa håll hävdades att det ej var lämpligt att på *de jure* statslösa perso-

ner tillämpa sådana bestämmelser, för vilka ömsesidighet föreskrivits. Härtill genmäldes emellertid, att ifrågavarande begrepp i detta fall ej avsåg en i avtal med främmande stat förankrad ömsesidighet (*reciprocité diplomatique*) utan ett ömsesidighetsvillkor uppställt i en enskild stats interna lagstiftning (*reciprocité législative*).

De två nästföljande artiklarna har avseende på exceptionella åtgärder, som en stat i något visst läge kan anse sig föranlåten vidtaga mot viss främmande stats medborgare eller förutvarande medborgare. Sålunda stadgar *art. 8*, att konventionsstat ej äger gentemot statslösa personer tillämpa sådana åtgärder med avseende på vederbörandes person, egendom eller intressen allenast på grund av att den statslöse tidigare ägt medborgarskap i den stat lagstiftningen avser. Med hänsyn till att lagstiftningen i åtskilliga stater ej möjliggör ett automatiskt fritagande av vissa personkategorier från bestämmelser, som på här avsedda område meddelats angående medborgare eller förutvarande medborgare i viss stat, föreskriver artikeln därutöver, att sådan konventionsstat genom ett dispensförfarande skall i enskilda fall fritaga statslösa personer från lagstiftningens verkningar. *Art. 9* medger emellertid konventionsstat en mera vidsträckt befogenhet än artikel 8 att mot viss person i särskilda lägen vidtaga åtgärder av tillfällig natur. I krigstid eller eljest i en situation, som i konventionstexten beskrivits med orden »under andra allvarliga och utomordentliga förhållanden», skall en konventionsstat sålunda vara oförhindrad att gentemot en person, vars medborgarrättsliga förhållanden är ovissa, provisoriskt vidtaga sådana åtgärder, som staten för sin säkerhet finner oundgängligen erforderliga. Ifrågavarande stat skall dock vara skyldig att därefter verkställa en utredning av fallet. Om det därvid visar sig, att vederbörande verkligen är statslös, och att ett upprätthållande av de beslutade åtgärderna ej är nödvändigt för statens säkerhet, skall dessa återkallas. Här må anmärkas, att vad min företrädare anfört i den förut omnämnda prop. 1954: 134 (s. 11 f) i anslutning till det i sak överensstämmande stadgandet i flyktingkonventionen torde äga motsvarande tillämpning på nu förevarande artikel.

Stadgandet i fråga har bl. a. syftning på personer, som utger sig för flyktingar men i själva verket är spioner för utländsk makt och då i första hand för sitt hemland. Vidare kan stadgandet komma till användning på flyktingar från ett land, med vilket flyktingarnas vistelseland råkar i krig. I en sådan situation är det tydligen rimligt, att vistelselandets myndigheter skall omedelbart kunna internera alla personer med medborgarskap i fiendelandet för att först sedermera frånskilja sådana flyktingar, vilka efter närmare undersökning kan förutsättas förhålla sig lojalt mot vistelselandet.

Art. 10 innehåller stadganden om särskilt gynnsam beräkning av vistelse-tid för tvångsförflyttade personer, som blivit statslösa. I *art. 11* har intagits en uppmaning till konventionsstat att i fråga om statslös person, som regelmässigt är anställd som besättningsmedlem ombord på fartyg under statens flagga, visa särskild välvilja vid behandling av ansökningar om bo-

sättningstillstånd, om förseende med resedokument eller om tillfälligt uppehållstillstånd för underlättande av bosättning i annat land.

Art. 12 innehåller i *mom. 1* regeln, att en statslös persons personalstatut skall vara lagen i det land, där vederbörande har sitt hemvist (*domicile*), eller, om den statslöse saknar hemvist, lagen i den stat där denne har sin vistelseort (*residence, résidence*). I artikelns *mom. 2* har intagits ett stadgande om skydd för av den statslöse under tidigare personalstatut förvärvade rättigheter särskilt avseende äktenskapliga förhållanden.

Förenta Nationernas internationella lagkommission framlade våren 1954 vid sitt sjätte möte vissa synpunkter på spørsmål sammanhängande med statslöshet. Så förklarade kommissionen det bl. a. vara önskvärt, att statslösa personer gavs en ställning som »beskyddade personer». Konferensen beaktade dock ej dessa synpunkter; när det gällde att bestämma omfattningen av de rättigheter och förmåner, som skulle tillerkännas de statslösa, följde konferensen i stället i huvudsak de riktlinjer, efter vilka flyktingkonventionen hade utarbetats. Sålunda skall statslösa personer åtnjuta samma rättigheter som statens egna medborgare i följande hänseenden, nämligen skydd för industriell, litterär, konstnärlig och vetenskaplig äganderätt (*art. 14*), rätten att föra talan inför domstol, däri inbegripna förmånerna av rättshjälp och befrielse från skyldighet att ställa säkerhet för rättegångskostnad (*art. 16 mom. 1 och 2*), rätt att i annat land än vistelselandet behandlas som dess medborgare i avseende å rättshjälp och befrielse från skyldighet att ställa säkerhet för rättegångskostnad (*art. 16 mom. 3*), tilldelning i händelse av ransonering vid varuknapphet (*art. 20*), rätt till grundskoleundervisning i statliga och kommunala skolor (*art. 22 mom. 1*), understöd och bistånd från det allmänna (*art. 23*), förmåner på arbetslagstiftningens och socialförsäkringens område, varunder i mån av statlig reglering uttryckligen inbegripes bl. a. föreskrifter beträffande avlöning, arbetstidens längd, övertid, betald semester, minimiålder för arbetsanställning, lärlingskap och yrkesutbildning, kvinnors och unga personers arbete samt åtnjutande av förmåner enligt kollektivavtal, ävensom förmåner av socialförsäkring vid olycksfall i arbete, yrkessjukdomar, moderskap, sjukdom, invaliditet, ålderdom, dödsfall, arbetslöshet, familjeförsörjnings-skyldighet och liknande (*art. 24 mom. 1*) samt beskattning (*art. 29*). Därutöver har i *art. 17 mom. 2* intagits en allmän rekommendation till konventionsstaterna att i fråga om rätten att antaga och innehava lönad anställning likställa statslös person med statens egna medborgare; detta skall i synnerhet gälla beträffande sådana statslösa, som inkommit på statens område genom särskilt planerade åtgärder för arbetskraftsanskaffning eller immigration.

Den form av behandling såsom mest gynnad utlänning, som flyktingkonventionen i vissa hänseenden tillerkänt flyktingar, har ej någon motsvarighet i föreliggande konvention. *Art. 15* angående rätten att tillhöra samman-

slutningar utan politiska eller vinstsyften och fackföreningar ävensom *art. 17 mom. 1* angående rätten att antaga och innehava lönad anställning tillerkänner sålunda statslösa personer endast en så förmånlig behandling som möjligt och i alla händelser icke mindre förmånlig än den, som tillkommer utlänningar i allmänhet under samma förhållanden. Till denna grupp har även hänförs rätten att förvärva äganderätt och andra rättigheter till lös och fast egendom, varunder särskilt omnämnes hyreskontrakt (*art. 13*), rätten att utöva näring (*art. 18*), rätten att utöva fria yrken (*art. 19*), rätten till bostad vid bostadsreglering (*art. 21*), rätten till deltagande i den högre undervisningen, erkännande av utländska skolbetyg, diplom och universitets-examina samt till nedsättning i avgifter och till stipendier (*art. 22 mom. 2*) ävensom rätten att välja vistelseort och att röra sig fritt inom statsområdet (*art. 26*).

Det är att observera att vissa av de förmåner och rättigheter, för vilka i det föregående redogjorts, har försetts med inskränkningar. Så skall dessa i några fall åtnjutas av en statslös person endast i den stat där denne har sin vanliga vistelseort (*art. 14*) eller i den stat där den statslöse lovligen vistas eller uppehåller sig (*art. 15, 17 mom. 1, 18, 19, 21, 23, 24 mom. 1 och 26*). På socialförmånernas område medger vidare *art. 24 mom. 1 b)* rätt till åtskillnad i behandlingen i vissa närmare angivna hänseenden, nämligen dels för att skydda redan förvärvade rättigheter eller rättigheter, som håller på att förvärvas, dels för att undantaga förmåner eller delar av förmåner, som uteslutande bekostas av allmänna medel eller skulle utgå till personer, vilka icke i fråga om erläggande av avgifter uppfyller stadgade förutsättningar.

Till de förut omförmälda stadgandena i *art. 24 mom. 1* ansluter sig en i *mom. 2* av samma artikel intagen föreskrift av innebörd, att ersättning i anledning av statslös persons död till följd av olycksfall i arbete eller yrkessjukdom skall utgå utan hinder av att förmånstagaren vistas i annan stat än den varifrån ersättningen utgår. I *mom. 3* av samma artikel stadgas vidare att, i den mån konventionsstaterna inbördes träffat eller kommer att träffa överenskommelser om vidmakthållande av rättighet i fråga om socialförsäkring, som förvärvats eller håller på att förvärvas, sådana förmåner skall åtnjutas även av statslösa personer, under förutsättning att dessa uppfyller de villkor, som föreskrivits för medborgarna i de stater, vilka träffat överenskommelserna i fråga. Slutligen innehåller *mom. 4* en allmän rekommendation till konventionsstaterna att till statslösa personer utsträcka förmåner stadgade i liknande överenskommelser, som redan träffats eller kommer att träffas mellan konventionsstater och utanför konventionen stående stater.

Art. 27 ålägger konventionsstat att förse statslösa personer inom dess område med identitetshandlingar, därest de ej är i besittning av gällande resedokument. I anslutning därtill föreskriver *art. 28*, att konventionsstat skall förse statslös person, som lovligen vistas inom dess område, med resedokument för resor utomlands. Sådant må dock förvägras, då staten i det

enskilda fallet finner tungt vägande skäl hänförliga till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen rättfärdiga en sådan vägran.

De närmare villkoren för utfärdande av resedokument återfinnes i en bilaga till konventionen, till vilken art. 28 hänvisar. Denna bilaga överensstämmer i huvudsak med motsvarande bilaga till flyktingkonventionen. Dock må noteras, att till skillnad mot denna senare föreskriver konventionen angående de statslösa ej en ovillkorlig skyldighet för konventionsstat, som utfärdat resedokument, att medgiva den statslöse rätt att under viss tid återresa till staten ifråga. Annan stat äger dock påyrka, att resedokumentet skall innehålla dylikt tillstånd, vilket i förekommande fall skall gälla för en tid av minst tre månader (§ 13 mom. 1 i bilagan). Den utfärdande staten kan å andra sidan föreskriva, att resedokumentet ej skall gälla för återresa till denna stat utan att ha försetts med särskild visering härför (§ 13 mom. 2 i bilagan). Vistelselandets myndigheter har härigenom beretts möjlighet att i händelse av behov utöva kontroll över den statslöses utlandsresor. I ett bihang till bilagan har intagits ett förslag till formulär till resedokument, vilket nära överensstämmer med resedokument enligt flyktingkonventionen.

Art. 28 innehåller även en allmän rekommendation till konventionsstat att utfärda resedokument jämväl till annan statslös person än förut sagts, varvid särskilt framhålles det fall, att den statslöse ej kan erhålla sådant från sitt sedvanliga vistelseland.

En statslös person skall enligt art. 30 mom. 1 erhålla tillstånd av konventionsstat att, i enlighet med där gällande bestämmelser, därifrån till annan stat, som beviljat vederbörande tillstånd till bosättning, utföra sådan egendom, som han tidigare medtagit till förstnämnda stat. Huruvida förevarande artikel skulle medtagas i konventionen var föremål för viss diskussion. Konferensens majoritet enades om att så borde ske, eftersom föreskriften om att egendomens överförande skulle äga rum i enlighet med i vederbörande stat gällande bestämmelser skulle förhindra missbruk av ifrågavarande förmån. Även om omfattningen av denna förmån ej diskuterades av konferensen och bestämmelsens innebörd är oklar, vill jag här erinra om att motsvarande stadgande i flyktingkonventionen enligt uttalande i prop. 1954: 134 (s. 15) ansågs omfatta endast sådana tillgångar, som en flykting medfört till ett första tillflyktsland. Det fall att en person under någon tid före sin flykt från hemlandet till ett främmande land, i vilket han tager sin fristad, överfört tillgångar i större eller mindre poster, ansågs däremot icke hänförligt under stadgandet. Art. 30 innehåller därjämte i mom. 2 en rekommendation till konventionsstaterna att till välvillig prövning upptaga en ansökan från en statslös person om att få utföra även viss annan egendom till stat, där han erhållit tillstånd att bosätta sig.

Art. 31 handlar om konventionsstats rätt att utvisa statslösa personer. I mom. 1 föreskrives, att statslös person, som lovligen uppehåller sig på en konventionsstats område, ej skall få utvisas annat än av skäl hänförliga till

den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen (*public order, ordre public*). Med allmän ordning åsyftas här närmast det franska begreppet *ordre public*, vari kan sägas rymmas den samhälleliga rättsordningen i stort. I *mom. 2* av artikeln fastslås statslös persons principiella rätt att bli hörd, innan beslut om hans utvisning fattas. Enligt *mom. 3* skall konventionsstat före verkställandet av flyktings utvisning bereda denne skäligt rådrom för sökande av tillstånd att inresa i annat land.

Den sista av konventionens materiella bestämmelser är *art. 32*, som innehåller en rekommendation till konventionsstaterna att så mycket som möjligt underlätta statslösa personers införlivande med vistelselandet och deras naturalisation.

Konventionens slutbestämmelser i *artiklarna 33—42* reglerar ett antal för internationella konventioner i allmänhet gemensamma ämnen. Av dessa må *art. 38* angående förbehåll uppmärksammas. Denna artikel stadgar, att en stat äger göra förbehåll mot det stora flertalet artiklar i konventionen. Vissa artiklar har dock befunnits ha för konventionens syften så väsentlig betydelse, att förbehåll mot desamma ej medgivits. Så är förhållandet beträffande *art. 1* (definition av uttrycket »statslös person»), *art. 3* (förbud mot skiljaktig behandling), *art. 4* (religion), *art. 16 mom. 1* (rätt att föra talan inför domstol) samt *artiklarna 33—42* (kapitlet »Slutbestämmelser»).

Vissa av flyktingkonventionens bestämmelser ansågs av konferensen vara av sådan natur, att de ej borde ingå i en konvention angående statslösa personer. Sålunda förekommer bl. a. ingen motsvarighet till flyktingkonventionens *art. 33* angående förbud mot utvisning och avvissning till stat, där flyktingens liv eller frihet skulle hotas på grund av hans ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning. På föranledande av den svenske delegaten intogs dock i konferensens slutakt ett uttalande av innehåll, att orsaken till att ifrågavarande bestämmelse ej medtagits var, att den ansågs giva uttryck för en allmänt erkänd grundsats, och att det i följd därav var onödigt att i konventionen införa en motsvarande regel.

För fullständighetens skull må tilläggas, att — enligt ett i konferensens slutakt intaget beslut — de i konventionen insatta kapitel- och artikelrubrikerna skall anses hava medtagits uteslutande för att göra konventionstexten mera överskådlig och icke får vara vägledande vid en tolkning av densamma.

Departementschefen

Den konvention angående statslösa personers rättsliga ställning, för vilken redogörelse lämnats, får ses som en naturlig utveckling i strävandena att genom internationell samverkan lösa internationella problem av humanitär natur. Spörsmålet om flyktingars rättsliga ställning har reglerats redan genom konventionen den 28 juli 1951; även sådana statslösa per-

soner, som samtidigt är flyktingar, omfattas av sagda konvention. Föreliggande statslöshetskonvention tillkom i syfte att tillförsäkra jämväl andra statslösa personer motsvarande rättigheter och förmåner. Konventionens räckvidd har dock begränsats, därigenom att den gjorts tillämplig endast på *de jure* statslösa personer, d. v. s. personer som ej av någon stat med tillämpning av dess lagstiftning anses såsom dess medborgare. Sådan statslöshet *de jure* kan uppkomma av varierande orsaker. Ett lands medborgarskapslagstiftning kan sålunda innehålla en föreskrift om automatisk förlust av medborgarskapet efter viss tids vistelse i utlandet; jag vill här erinra om såväl den s. k. tioårsregeln i 7 § 1894 års svenska medborgarskapslag som bestämmelsen i 8 § nu gällande 1950 års medborgarskapslag om förlust av medborgarskapet vid fyllda 22 års ålder för den, som fötts utom riket och aldrig haft samhörighet med Sverige. En annan grupp statslösa omfattar de kvinnor, som genom äktenskap med utlänning förlorat sitt medborgarskap utan att samtidigt förvärva medborgarskap i mannens hemland (jfr 18 § 1950 års medborgarskapslag). För en tredje grupp — de från födelsen statslösa — är orsaken till statslösheten att finna i det förhållandet, att lagstiftningen om förvärv av medborgarskap i vissa stater bygger på nationalitetsprincipen (*jus sanguinis*) och i andra på domicilprincipen (*jus soli*). Vidare kan statslöshet uppkomma därigenom att en person genom en statsakt berövas sitt medborgarskap. Det har även förekommit, att en stat lagstiftningsvägen beslutat om att kollektivt främtaga en viss grupp medborgare deras medborgarskap.

Den lämnade översikten för olika orsaker till statslöshet *de jure* gör ej anspråk på att vara fullständig. Med all sannolikhet är antalet *de jure* statslösa personer här i landet dock relativt litet. I 1960 års folkräkning har antalet statslösa angivits till 3 911; den därvid gjorda klassificeringen efter nationalitet byggde emellertid på uppgifter i mantalslängderna, och det torde ej kunna uteslutas, att däri intagits även personer som är medborgare i visst land, även om de ej åtnjuter dettas skydd, alltså *de facto* statslösa personer. Dessa torde många gånger omfattas av flyktingkonventionen, liksom de i juridisk mening statslösa i flera fall samtidigt torde vara att betrakta som flyktingar i flyktingkonventionens mening. Den grupp statslösa, på vilken konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning äger avseende, är på grund av dessa omständigheter sannolikt relativt liten här i landet, och den torde för övrigt i Sverige redan i stor utsträckning enligt praxis åtnjuta de rättigheter och förmåner, som tillerkännes den genom en svensk ratifikation av konventionen. Oaktat det sagda anser jag, att humanitära skäl talar för att Sverige ej står utanför de internationella strävandena att förbättra även nu förevarande grupps ställning.

Jag vill i sammanhanget nämna, att inom Förenta Nationernas ram utarbetats en konvention den 31 augusti 1961 för eliminering av framtida

statslöshet. Denna konvention har ej undertecknats av Sverige, enär det med hänsyn till det nordiska samarbetet på medborgarskapslagstiftningens område ansetts lämpligt att upptaga frågan om en eventuell anslutning till sagda konvention i nordiskt samråd. 1961 års utredning om översyn av den svenska medborgarskapslagstiftningen har erhållit i uppdrag att tillsammans med delegerade från Danmark, Finland och Norge avge utlåtande om lämpligheten av en sådan anslutning.

Som redan tidigare anförts ansluter sig föreliggande statslöshetskonvention nära till innehållet i konventionen den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, och beträffande flertalet av konventionens artiklar anser jag mig därför kunna hänvisa till vad som beträffande deras motsvarighet i flyktingkonventionen anförts i prop. 1954:134 angående ratifikation av denna senare konvention. Jag avser att i det följande huvudsakligen uppehålla mig vid de artiklar i statslöshetskonventionen, mot vilka förbehåll från svensk sida har bedömts erforderliga. Dessa förbehåll ansluter sig på flera punkter nära till motsvarande förbehåll i flyktingkonventionen.

Till att börja med vill jag dock konstatera, att ej heller i fråga om statslöshetskonventionen hinder synes möta för Sverige att godkänna de artiklar i konventionen, mot vilka förbehåll ej må göras. Den grundläggande förutsättningen för en svensk ratifikation av konventionen är sålunda uppfylld. Det förhållandet att från konventionens tillämpning ej uttryckligen undantagits sådana personer, vars statslöshet grundar sig på att de svikit sina medborgerliga plikter — en dylik särreglering ifrågasattes under de diskussioner, som föregick svenska regeringens yttrande över det ursprungliga protokollsförslaget — synes mig ej böra föranleda någon erinran från svensk sida. *Art. 1 mom. 2 (iii)* torde för övrigt täcka flertalet fall, då en statslös person ej bör komma i åtnjutande av de förmåner och rättigheter konventionen medger.

I samband med ratifikationen av flyktingkonventionen gjordes ett allmänt förbehåll från svensk sida av innebörd, att tillämpningen av konventionens bestämmelser om att flykting skulle tillerkännas den förmånligaste behandling, som tillkommer främmande lands medborgare, icke skulle röna inverkan av förmåner, som tillerkänts eller kunde komma att tillerkännas medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge eller någotdera av dessa länder. Som redan angivits vid redogörelsen för art. 15 och art. 17 mom. 1 innehåller föreliggande konvention ej någon föreskrift om dylik behandling av statslösa personer. Ett motsvarande förbehåll är sålunda ej erforderligt vid ratifikation av statslöshetskonventionen. I detta sammanhang vill jag även erinra om att Sverige, sedan såväl lagen den 30 december 1960 (nr 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk som lagen samma dag (nr 730) om rätt till fotografisk bild trätt i kraft den 1 juli 1961, åter-

kallat det på sin tid gjorda förbehållet mot flyktingkonventionens art. 14 om konstnärlig och industriell äganderätt.

Vidkommande de artiklar, mot vilka förbehåll torde få göras, må följande nämnas.

Svensk rätt giver ej generellt statslösa personer en sämre ställning än den, som utlänningar i allmänhet åtnjuter i Sverige, och förbudet häremot i *art. 7 mom. 1* i konventionen har således full täckning i svensk rätt. Där emot går stadgandet i *mom. 2* av samma artikel om att statslös person efter tre års vistelse i landet skall vara undantagen från villkor om ömsesidighet, som för åtnjutande av viss förmån uppställts i svensk lag utan att vara förankrat i avtal med främmande stat, längre än vad som för närvarande gäller här i landet. Lagen den 17 juni 1938 (nr 322) angående rätt för Konungen att meddela förordnande om vissa förmåner åt statslösa m. fl. — ändrad genom lag den 17 december 1954 (nr 751) — föreskriver visserligen, att, därest Kungl. Maj:t jämlikt stadgande i lag eller särskild författning under förutsättning av ömsesidighet äger förordna, att viss förmån skall tillkomma medborgare i annat land, Kungl. Maj:t i den mån skäl därtill föreligger jämväl må förordna, att sådan förmån skall tillkomma bl. a. personer, vilka icke någonstädes äger medborgarskap. Med stöd av 1938 års lag har förordnande hittills endast meddelats beträffande förmånen av fri rättegång samt befrielse från skyldigheten att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada (kungörelsen den 22 september 1944 (nr 627) angående vissa förmåner åt statslösa m fl., vilken sedermera ersatts av kungörelsen den 17 december 1954 (nr 752) i samma ämne). I betraktande härav torde tiden ännu icke vara inne att i form av en generell dispens tillerkänna varje statslös person med tre års vistelse i Sverige alla rättigheter och förmåner, som annan utlänning författningenslignat är berättigad åtnjuta med stöd av en ömsesidighetsklausul. Jag finner därför ett svenskt förbehåll mot *art. 7 mom. 2* påkallat. Jag ser däremot inga betänkligheter mot ett godtagande från svensk sida av föreskrifterna i *art. 7 mom. 3 och 4*.

Mot den i första avsnittet av *art. 8* intagna absoluta regeln om fritagande av statslös person från undantagsåtgärder, som befunnits böra vidtagas mot medborgare eller förutvarande medborgare i den stat där vederbörande tidigare ägt medborgarskap, synes vissa invändningar kunna göras. Med den konstruktion den år 1945 införda, numera upphävda lagstiftningen om kontroll av viss utländsk egendom erhöi, omfattade den bl. a. egendom tillhörig statslösa personer bosatta i den stat, mot vilken undantagsåtgärderna var riktade. Som den tidigare lämnade översikten beträffande statslöshetens orsaker utvisar, behöver inträdd statslöshet ej alltid medföra en genomgripande förändring i den statslöses förhållande till sitt förutvarande hemland; det är således ej uteslutet att den statslöse kvarbor i landet eller även flyttar dit, efter det att förlusten av medborgarskapet inträtt. I sådana

fall skulle det mången gång förefalla omotiverat att fritaga den statslöse från sådana undantagsåtgärder, som drabbar hans förutvarande landsmän oberoende av deras vistelseort. Någon gång torde inte ens expatriering — individuell eller kollektiv — utgöra tillräcklig grund för befrielse från undantagsåtgärder. Detta gäller i synnerhet sådana fall, då en statslös intill kort tid före expatrieringen uppträtt solidariskt med regimen i hemlandet och kanske t. o. m. utgjort ett värdefullt stöd för denna. Å andra sidan är det tydligt, att i många fall starka skäl kan tala för att en statslös person fritages från undantagsåtgärder riktade mot medborgare i det land, där han tidigare ägt medborgarskap och fortfarande kvarbor. Enligt 1945 års lagstiftning i ämnet gavs även möjligheter att medgiva undantag i särskilda fall. Det kan ej uteslutas, att enahanda principer vid anordnande av undantagsåtgärder mot utländsk egendom kan komma att tillämpas vid en eventuell framtida, likartad lagstiftning. Möjligheten av en sådan utformning av ett lands lagstiftning om undantagsåtgärder har även förutsetts i det senare avsnittet av konventionens art. 8. I likhet med vad som skett beträffande motsvarande bestämmelse i flyktingkonventionen torde dock — med hänsyn till möjligheten av olika tolkningar av artikeln — ett allmänt förbehåll mot densamma böra göras från svensk sida.

En statslös persons personrättsliga ställning skall enligt *art. 12 mom. 1* bestämmas av lagen i det land, där vederbörande har sitt hemvist eller, vid avsaknad av sådant, sin vistelseort. Medan konventionen sålunda bygger på domicilprincipen, är utgångspunkten i Sverige vid bestämmande av personalstatutet nationalitetsprincipen; denna har blivit fastslagen i bl. a. lagen den 8 juli 1904 (nr 26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, förmynderskap och adoption. För medborgare i de nordiska länderna har dock, till följd av ett flertal internordiska konventioner, domicilprincipen lagfästs i åtskilliga sär författningar. Tillika må framhållas, att genom en lagändring år 1947 (nr 444) i 1904 års lag i 7 kap. 4 a § införts ett stadgande av innehåll att, därest undersåte i stat, vilken icke är ansluten till konventionen den 12 juni 1902 för lösande av konflikter mellan lagar i fråga om äktenskap, sedan minst två år har hemvist här i riket och vill inför svensk myndighet träda i äktenskap, hans rätt att ingå äktenskapet må prövas efter svensk lag, där han det begär. Den stora tillströmningen till vårt land efter andra världskriget av bl. a. politiska flyktingar har ytterligare ökat sympatierna för användningen av domicilprincipen inom den svenska internationella privaträtten. Genom beslut den 30 september 1959 förordnade Kungl. Maj:t, att den år 1957 tillkallade familjerättskommitténs uppdrag att företaga en översyn av äktenskapslagstiftningen och därmed sammanhängande frågor skulle utvidgas att omfatta jämväl den internationella familjerättslagstiftningen. Enligt sina direktiv har kommittén med förtur upptagit frågan om domsrätten i äktenskapsmål av internationell natur. På grundval av kommitténs förslag har beslutats prop.

1964: 168 med förslag till provisorisk lagstiftning i detta ämne. Därvid har även föreslagits en mindre jämkning i 7 kap. 2 och 4a §§ 1904 års lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, förmynderskap och adoption.

Vad så angår statslösa personer saknas lagbestämmelser i Sverige rörande tillämpligt personalstatut. I rättspraxis har dock erkänts, att sådana i fråga om personliga rättsförhållanden är underkastade lagen i den stat, där de har sitt hemvist. För statslös med hemvist i Sverige torde således tillämpas i huvudsak samma bestämmelser som för svensk medborgare. I prop. 1947: 324 med förslag till nyss omnämnd 4 a § i 7 kap. 1904 års lag har föredragande departementschefen även uttalat, att för statslösa personer bosättningslandets lag anses vara tillämplig vad avser äktenskapsrättsliga frågor. Under särskilt framhållande av att gällande lagstiftning ej efter orden är tillämplig på statslösa personer har familjerättskommittén emellertid föreslagit, att gruppen statslösa skall uppmärksammas, om lagstiftningsåtgärder avseende en utvidgning av de svenska domstolarnas kompetens i äktenskapsmål vidtages beträffande flyktingar m. fl. I 1 § första stycket a) förslaget till lag om svensk domstols prövning av äktenskapsmål i vissa fall har även upptagits det fallet, att endera maken är statslös. För svensk domsrätt och tillämpning av svensk lag föreskriver lagförslaget emellertid hemvist i Sverige för den statslöse under minst ett år. I denna del har familjerättskommittén hävdad, att även om nationaliteten för den statslöses del ej konkurrerar med domicilet som anknytningsmoment det ej förefaller omotiverat att fordra en viss tids bosättning i Sverige.

Som den föregående framställningen utvisar intar gruppen statslösa personer inom den svenska internationella privaträtten en privilegierad ställning i jämförelse med övriga utlänningar. Bestämmelserna i konventionens art. 12 mom. 1, där anknytningsmomentet angivits till antingen hemvistet eller vistelseorten — någon viss tids anknytning har däremot ej föreskrivits — torde emellertid ännu ej äga full täckning i rättspraxis här i landet var till kommer vad nyss anförts om den nya lagstiftningen om domsrätt och tillämplig lag; ett allmänt förbehåll synes mig av den anledningen påkallat från svensk sida. Något förbehåll torde å andra sidan ej erfordras beträffande de i art. 12 mom. 2 upptagna bestämmelserna om skydd för förvärvade rättigheter uppkomna under en statslös persons tidigare personalstatut.

Art. 24, vilken handlar om arbetslagstiftning och socialförsäkring, föreskriver, att statslösa personer skall jämställas med landets egna medborgare i fråga om en rad uppräknade socialförmåner. Denna grundsats är sedan länge genomförd i Sverige såvitt gäller arbetslagstiftningen, vilken beröres i mom. 1 a). Även beträffande socialförsäkring, varom stadgas i mom. 1 b), torde överensstämmelse i huvudsak föreligga mellan konventionen och den

svenska lagstiftningen på området. Dock förekommer vissa avvikelser av sådan natur, att förbehåll från svensk sida i vissa hänseenden torde bliva erforderliga. 30 § lagen den 14 maj 1954 (nr 243) om yrkesskadeförsäkring innehåller sålunda i fråga om olycksfall i arbete och yrkessjukdomar vissa särregler avseende sådana personer, som ej är svenska medborgare och ej bosatta i Sverige. Enligt paragrafens första stycke har försäkringsinrättning beträffande ifrågavarande kategori utlänningar möjlighet att utbyta sjukpenning, barntillägg eller livränta mot ett engångsbelopp, som står i viss relation till ersättningens kapitalvärde. Vidare har i andra stycket föreskrivits inskränkningar i rätten till begravningshjälp efter person, som nyss sagts. Nu gällande författningar, varigenom Kungl. Maj:t med stöd av paragrafens tredje stycke förordnat om undantag från vad i de två första styckena föreskrivits, omfattar ej statslösa personer; ett svenskt förbehåll mot art. 24 mom. 1 b) blir sålunda erforderligt i detta hänseende. Med hänsyn till att enligt 30 § andra stycket lagen om yrkesskadeförsäkring ersättningsrätten kan påverkas av att den efterlevande vid olyckstillfället var bosatt utanför Sverige, måste vidare förbehåll göras även mot art. 24 mom. 2; däri stadgas förbud mot inskränkning i rätten till ersättning i anledning av statslös persons död till följd av olycksfall i arbete eller yrkessjukdom för det fall att förmånstagarens vistelseort är belägen utanför vederbörande konventionsstats område.

De nu ifrågavarande svenska förbehållen kan emellertid förväntas komma att till sin räckvidd åtskilligt begränsas av att statslösa personer, vilka utför arbete omfattat av den svenska lagen om yrkesskadeförsäkring, i allmänhet torde vistas här under sådana omständigheter, att de får anses vara i riket bosatta.

Försäkrad enligt lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring är såväl svensk medborgare som den, som utan att vara svensk medborgare är mantalsskriven i landet. Vidkommande sjukförsäkring innebär detta, att sådan statslös person, som uppehåller sig i Sverige utan att vara här mantalsskriven, ej äger att komma i åtnjutande av sjukvårdsersättning, sjukpenning och moderskapspenning.

Beträffande folkpension, vare sig det är fråga om ålderspension, förtidspension, familjepension eller tilläggspension till folkpension, har rätten till sådan förmån förbundits med krav på såväl svenskt medborgarskap som — i regel — mantalsskrivning här i landet.

Rätt till tilläggspension grundas enligt lagen om allmän försäkring på inkomst av förvärsarbete. Pensionsgrundande inkomst kan beräknas endast för den som är försäkrad enligt lagen om allmän försäkring; för andra än svenska medborgare innebär detta följaktligen ett krav på mantalsskrivning här i landet. Därutöver gäller i fråga om rätten till tilläggspension ävensom beräkningen av densamma i vissa avseenden förmånligare regler för svenska medborgare än för andra försäkrade.

De i lagen om allmän försäkring uppställda kraven på mantalsskrivning respektive medborgarskap går otvivelaktigt utöver vad art. 24 mom. 1 b) i konventionen föreskriver såsom villkor för åtnjutande av socialförsäkringsförmån. Dessa förhållanden påkallar sålunda förbehåll från svensk sida.

För inträde i erkänd arbetslöshetskassa tillämpas samma villkor för svenska medborgare och utlänningar. Arbetsmarknadsstyrelsen äger dock enligt 11 § förordningen den 14 december 1956 (nr 629) om erkända arbetslöshetskassor föreskriva begränsningar i denna rätt för dem, som ej är svenska medborgare. Ett svenskt förbehåll mot art. 24 mom. 1 b) är därför påkallat även i detta hänseende.

Vissa inskränkningar gäller i utländskt barns rätt till allmänt barnbidrag enligt lagen den 26 juli 1947 (nr 529) om allmänna barnbidrag och till bidragsförskott enligt lagen den 21 maj 1964 (nr 143) om bidragsförskott. Dessa förmåner bekostas emellertid i sin helhet av allmänna medel, och åtskillnad i behandlingen av svenska och utländska medborgare är därför medgiven enligt art. 24 mom. 1 b) ii) i konventionen.

De bilaterala konventioner Sverige ingått med främmande stater rörande social trygghet har i huvudsak haft avseende endast på medborgare i konventionsstaterna. Därutöver har Sverige genom sin anslutning till de den 11 december 1953 i Paris undertecknade europeiska avtalen — jämte tilläggsprotokoll — om social trygghet m. m. (SÖ 1955: 31—33) förbundit sig att i viss utsträckning tillämpa avtalens bestämmelser på flyktingar på lika villkor som för medborgare i konventionsstaterna. Däremot har något generellt förordnande ej meddelats om att Sverige utvidgar sina förpliktelser gentemot utlänningar enligt nu gällande konventioner till att omfatta även statslösa personer, som tidigare haft hemvist i stat, med vilken Sverige ingått avtal på socialförsäkringens område. Ett svenskt förbehåll torde sålunda vara erforderligt även beträffande konventionens art. 24 mom. 3, som föreskriver att konventionsstat skall låta jämväl statslösa personer bli delaktiga av förmåner omfattade av överenskommelser konventionsstater emellan rörande vidmakthållande av rättighet i fråga om socialförsäkring, som förvärvats eller håller på att förvärvas.

Beträffande art. 25 angående bistånd av förvaltningsmyndigheter finner jag, att Sverige icke kan undgå att göra ett förbehåll mot stadgandet i mom. 2 i denna artikel om skyldighet för myndighet i den statslöses vistelseland att i utländsk myndighets ställe utfärda eller låta utfärda handlingar och intryg rörande statslösa personer. Förbehållet bör avse dokument, för vilka erforderligt underlag saknas här i landet.

Vidkommande det resedokument, som konventionsstat enligt art. 28 i konventionen skall utfärda för statslös person, som lovligen vistas inom dess område, har jag från statens utlänningskommission erfarit, att det för svenskt vidkommande efter en ratifikation av konventionen torde bli aktuellt att använda samma formulär, som begagnas vid utfärdande av rese-

dokument enligt flyktingkonventionen, dock att formuläret först förses med anteckning om att resedokumentet utfärdats med stöd av konventionen den 28 september 1954 angående statslösa personers rättsliga ställning.

Jag vill avslutningsvis erinra om att spørsmålet om tillämplig konvention i sådana fall där en statslös person omfattas av såväl flyktingkonventionen som statslöshetskonventionen ej uttryckligen reglerats i sistnämnda konvention. Under 1954 års konferens gjorde sig dock den uppfattningen gällande, att en statslös person i förekommande fall skulle äga stödja sig på vilken som helst av de två konventionerna. I sammanhanget må även uppmärksammas art. 5 i föreliggande konvention, enligt vilken ingen bestämmelse i konventionen skall få föranleda inskränkning i rättigheter och förmåner, som konventionsstat beviljat statslösa personer oberoende av konventionen.

Under återopande av det anförda får jag föreslå, att Förenta Nationernas konvention den 28 september 1954 angående statslösa personers rättsliga ställning måtte jämlikt 12 § regeringsformen framläggas för riksdagen för godkännande, och hemställer alltså

att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att godkänna konventionen med förbehåll mot art. 7 mom. 2, art. 8, art. 12 mom. 1, art. 24 mom. 1 b), 2 och 3 samt art. 25 mom. 2 av innebörd som förut angivits.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

L. Schönander

Convention relating to the status of stateless persons

Preamble

The High Contracting Parties,

Considering that the Charter of the United Nations and the Universal Declaration of Human Rights approved on 10 December 1948 by the General Assembly of the United Nations have affirmed the principle that human beings shall enjoy fundamental rights and freedoms without discrimination,

Considering that the United Nations has, on various occasions, manifested its profound concern for stateless persons and endeavoured to assure stateless persons the widest possible exercise of these fundamental rights and freedoms,

Considering that only those stateless persons who are also refugees are covered by the Convention relating to the Status of Refugees of 28 July 1951, and that there are many stateless persons who are not covered by that Convention,

Considering that it is desirable to regulate and improve the status of stateless persons by an international agreement,

Have agreed as follows:

Convention relative au statut des apatrides

Préambule

Les Hautes Parties contractantes,

Considérant que la Charte des Nations Unies et la Déclaration universelle des droits de l'homme approuvée le 10 décembre 1948 par l'Assemblée générale des Nations Unies ont affirmé ce principe que les êtres humains, sans discrimination, doivent jouir des droits de l'homme et des libertés fondamentales,

Considérant que l'Organisation des Nations Unies a, à plusieurs reprises, manifesté la profonde sollicitude qu'elle éprouve pour les apatrides et qu'elle s'est préoccupée d'assurer à ceux-ci l'exercice le plus large possible des droits de l'homme et des libertés fondamentales,

Considérant que seuls les apatrides qui sont aussi des réfugiés peuvent bénéficier de la Convention du 28 juillet 1951 relative au statut des réfugiés et qu'il existe de nombreux apatrides auxquels ladite Convention n'est pas applicable,

Considérant qu'il est désirable de régler et d'améliorer la condition des apatrides par un accord international,

Sont convenues des dispositions ci-après :

Bilaga

(Översättning)

**Konvention angående statslösa personers
rättsliga ställning****Inledning**

De höga fördragslutande parterna hava,

i betraktande av att Förenta Nationernas stadga och den av Förenta Nationernas generalförsamling den 10 december 1948 antagna universella förklaringen om de mänskliga rättigheterna fastlagt grundsatsen, att människorna utan åtskillnad skola åtnjuta de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna,

i betraktande av att Förenta Nationerna vid upprepade tillfällen givit uttryck för sitt stora intresse för statslösa personer och sökt tillförsäkra dessa vidast möjliga åtnjutande av nämnda rättigheter och friheter,

i betraktande av att endast sådana statslösa personer, som tillika äro flyktingar, omfattas av Konventionen den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, och att många statslösa personer sålunda ej omfattas av sagda Konvention,

i betraktande av att det framstår såsom önskvärt att de statslösa personernas rättsliga ställning regleras och förbättras genom en internationell överenskommelse,

överenskommit som följer:

CHAPTER I

General provisions

Article 1

Definition of the term »Stateless Person»

1. For the purpose of this Convention, the term "stateless person" means a person who is not considered as a national by any State under the operation of its law.

2. This Convention shall not apply:

(i) To persons who are at present receiving from organs or agencies of the United Nations other than the United Nations High Commissioner for Refugees protection or assistance so long as they are receiving such protection or assistance;

(ii) To persons who are recognized by the competent authorities of the country in which they have taken residence as having the rights and obligations which are attached to the possession of the nationality of that country;

(iii) To persons with respect to whom there are serious reasons for considering that:

(a) They have committed a crime against peace, a war crime, or a crime against humanity, as defined in the international instruments drawn up to make provisions in respect of such crimes;

(b) They have committed a serious nonpolitical crime outside the country of their residence prior to their admission to that country;

(c) They have been guilty of acts contrary to the purposes and principles of the United Nations.

Article 2

General obligations

Every stateless person has duties to the country in which he finds

CHAPITRE PREMIER

Dispositions generales

Article premier

Définition du terme »apatride»

1. Aux fins de la présente Convention, le terme »apatride» désigne une personne qu'aucun Etat ne considère comme son ressortissant par application de sa législation.

2. Cette Convention ne sera pas applicable :

i) Aux personnes qui bénéficient actuellement d'une protection ou d'une assistance de la part d'un organisme ou d'une institution des Nations Unies autre que le Haut-Commissaire des Nations Unies pour les réfugiés, tant qu'elles bénéficieront de ladite protection ou de ladite assistance ;

ii) Aux personnes considérées par les autorités compétentes du pays dans lequel ces personnes ont établi leur résidence comme ayant les droits et les obligations attachés à la possession de la nationalité de ce pays ;

iii) Aux personnes dont on aura des raisons sérieuses de penser :

a) Qu'elles ont commis un crime contre la paix, un crime de guerre ou un crime contre l'humanité, au sens des instruments internationaux élaborés pour prévoir des dispositions relatives à ces crimes ;

b) Qu'elles ont commis un crime grave de droit commun en dehors du pays de leur résidence avant d'y être admises ;

c) Qu'elles se sont rendues coupables d'agissements contraires aux buts et aux principes des Nations Unies.

Article 2

Obligations générales

Tout apatride a, à l'égard du pays où il se trouve, des devoirs qui com-

KAPITEL I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Definition av uttrycket »statslös person»

1. I denna konvention avses med uttrycket »statslös person» den som ej av någon stat med tillämpning av dess lagstiftning anses såsom dess medborgare.

2. Denna konvention skall icke äga tillämpning

(i) på dem som för närvarande åtnjuta beskydd eller bistånd av andra Förenta Nationernas organ eller institutioner än Förenta Nationernas Höge Kommissarie för flyktingar, så länge som dylikt beskydd eller bistånd åtnjutes;

(ii) på dem som av vederbörliga myndigheter i det land, vari de bosatt sig, erkännas hava de rättigheter och skyldigheter, som äro förbundna med innehav av medborgarskap i sagda land;

(iii) på dem beträffande vilka föreliggande allvarliga skäl antaga, att de

a) förövat brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, sådana dessa brott blivit definierade i de internationella överenskommelser, som tillkommit för att meddela bestämmelser angående sådana brott;

b) förövat grovt icke-politiskt brott utanför det land, vari de äro bosatta, innan de erhöilo tillträde till detsamma;

c) gjort sig skyldiga till gärningar, stridande mot Förenta Nationernas syften och grundsatser.

Artikel 2

Allmänna skyldigheter

Varje statslös person har gentemot det land, vareist han befinner

himself, which require in particular that he conform to its laws and regulations as well as to measures taken for the maintenance of public order.

portent notamment l'obligation de se conformer aux lois et règlements ainsi qu'aux mesures prises pour le maintien de l'ordre public.

Article 3

Non-discrimination

The Contracting States shall apply the provisions of this Convention to stateless persons without discrimination as to race, religion or country of origin.

Article 3

Non-discrimination

Les Etats contractants appliqueront les dispositions de cette Convention aux apatrides sans discrimination quant à la race, la religion ou le pays d'origine.

Article 4

Religion

The Contracting States shall accord to stateless persons within their territories treatment at least as favourable as that accorded to their nationals with respect to freedom to practise their religion and freedom as regards the religious education of their children.

Article 4

Religion

Les Etats contractants accorderont aux apatrides sur leur territoire un traitement au moins aussi favorable que celui accordé aux nationaux en ce qui concerne la liberté de pratiquer leur religion et en ce qui concerne la liberté d'instruction religieuse de leurs enfants.

Article 5

Rights granted apart from this Convention

Nothing in this Convention shall be deemed to impair any rights and benefits granted by a Contracting State to stateless persons apart from this Convention.

Article 5

Droits accordés indépendamment de cette Convention

Aucune disposition de cette Convention ne porte atteinte aux autres droits et avantages accordés, indépendamment de cette Convention, aux apatrides.

Article 6

The term »in the same circumstances«

For the purpose of this Convention, the term "in the same circumstances" implies that any requirements (including requirements as to length and conditions of sojourn or residence) which the particular individual would have to fulfil for the enjoyment of the right in question, if he were not a stateless person,

Article 6

L'expression »dans les mêmes circonstances«

Aux fins de cette Convention, les termes » dans les mêmes circonstances » impliquent que toutes les conditions (et notamment celles qui ont trait à la durée et aux conditions de séjour ou de résidence) que l'intéressé devrait remplir pour pouvoir exercer le droit en question, s'il n'était pas un apatride, doivent être

sig, skyldigheter främst innebärande, att han skall ställa sig till efterrättelse gällande lagar och föreskrifter ävensom åtgärder, som vidtagas för upprätthållande av den allmänna ordningen.

Artikel 3

Förbud mot skiljaktig behandling

De fördragsslutande staterna skola tillämpa bestämmelserna i denna konvention på statslösa personer utan åtskillnad med hänsyn till deras ras, religion eller ursprungsland.

Artikel 4

Religion

De fördragsslutande staterna skola tillerkänna statslösa personer, som befinna sig inom deras områden, en behandling som i fråga om de statslösas frihet att utöva sin religion och frihet att bestämma över sina barns religiösa uppfostran är minst lika förmånlig som den behandling, vilken tillkommer de egna medborgarna.

Artikel 5

Rättigheter beviljade oberoende av konventionen

Ingen bestämmelse i denna konvention skall få föranleda inskränkning i rättigheter och förmåner, som fördragsslutande stat beviljat statslösa personer oberoende av konventionen.

Artikel 6

Uttrycket »under samma förhållanden»

I denna konvention innebär uttrycket »under samma förhållanden», att alla de förutsättningar (och i synnerhet sådana, som hänföra sig till längden av och betingelserna för uppehåll och vistelse), vilka vederbörande skulle behöva uppfylla för att komma i åtnjutande av någon viss rättighet, om han icke vore

must be fulfilled by him, with the exception of requirements which by their nature a stateless person is incapable of fulfilling.

Article 7

Exemption from reciprocity

1. Except where this Convention contains more favourable provisions, a Contracting State shall accord to stateless persons the same treatment as is accorded to aliens generally.

2. After a period of three years' residence, all stateless persons shall enjoy exemption from legislative reciprocity in the territory of the Contracting States.

3. Each Contracting State shall continue to accord to stateless persons the rights and benefits to which they were already entitled, in the absence of reciprocity, at the date of entry into force of this Convention for that State.

4. The Contracting States shall consider favourably the possibility of according to stateless persons, in the absence of reciprocity, rights and benefits beyond those to which they are entitled according to paragraphs 2 and 3, and to extending exemption from reciprocity to stateless persons who do not fulfil the conditions provided for in paragraphs 2 and 3.

The provisions of paragraphs 2 and 3 apply both to the rights and benefits referred to in articles 13, 18, 19, 21 and 22 of this Convention and to rights and benefits for which this Convention does not provide.

remplies par lui, à l'exception des conditions qui, en raison de leur nature, ne peuvent pas être remplies par un apatride.

Article 7

Dispense de réciprocité

1. Sous réserve des dispositions plus favorables prévues par cette Convention, tout État contractant accordera aux apatrides le régime qu'il accorde aux étrangers en général.

2. Après un délai de résidence de trois ans, tous les apatrides bénéficieront, sur le territoire des États contractants, de la dispense de réciprocité législative.

3. Tout État contractant continuera à accorder aux apatrides les droits et avantages auxquels ils pouvaient déjà prétendre, en l'absence de réciprocité, à la date d'entrée en vigueur de cette Convention pour ledit État.

4. Les États contractants envisageront avec bienveillance la possibilité d'accorder aux apatrides, en l'absence de réciprocité, des droits et des avantages outre ceux auxquels ils peuvent prétendre en vertu des paragraphes 2 et 3, ainsi que la possibilité de faire bénéficier de la dispense de réciprocité des apatrides qui ne remplissent pas les conditions visées aux paragraphes 2 et 3.

Les dispositions des paragraphes 2 et 3 ci-dessus s'appliquent aussi bien aux droits et avantages visés aux articles 13, 18, 19, 21 et 22 de cette Convention qu'aux droits et avantages qui ne sont pas prévus par elle.

statslös person, måste uppfyllas av honom med undantag för förutsättningar, som till sin natur äro sådana, att en statslös person icke kan uppfylla dem.

Artikel 7

Undantag från villkor om ömsesidighet

1. Så snart denna konvention icke innehåller mera förmånliga bestämmelser, skall fördragsslutande stat tillerkänna statslösa personer samma ställning som staten i fråga tillerkänner utlänningar i allmänhet.

2. Efter tre års vistelse skall statslös person inom fördragsslutande stats område vara undantagen från villkor om ömsesidighet i lagstiftningen, som må hava uppställts för att utlänning skall äga åtnjuta viss förmån.

3. Fördragsslutande stat skall fortfara att bevilja statslösa personer rättigheter och förmåner, till vilka de oberoende av ömsesidighet redan voro berättigade vid tidpunkten för denna konventions ikraftträdande för ifrågavarande stat.

4. De fördragsslutande staterna skola välvilligt pröva möjligheten att även i frånvaron av ömsesidighet tillerkänna statslösa personer rättigheter och förmåner utöver dem, på vilka de kunna göra anspråk jämlikt moment 2 och 3 i denna artikel, ävensom möjligheten att eftergiva kravet på ömsesidighet för statslösa personer som icke uppfylla de i moment 2 och 3 i denna artikel föreskrivna villkoren.

Bestämmelserna i moment 2 och 3 i denna artikel äga tillämpning såväl på rättigheter och förmåner, som avses i artiklarna 13, 18, 19, 21 och 22 i denna konvention, som på rättigheter och förmåner, om vilka föreskrifter icke meddelas i denna konvention.

*Article 8***Exemption from exceptional measures**

With regard to exceptional measures which may be taken against the person, property or interests of nationals or former nationals of a foreign State, the Contracting States shall not apply such measures to a stateless person solely on account of his having previously possessed the nationality of the foreign State in question. Contracting States which, under their legislation, are prevented from applying the general principle expressed in this article shall, in appropriate cases, grant exemptions in favour of such stateless persons.

*Article 9***Provisional measures**

Nothing in this Convention shall prevent a Contracting State, in time of war or other grave and exceptional circumstances, from taking provisionally measures which it considers to be essential to the national security in the case of a particular person, pending a determination by the Contracting State that that person is in fact a stateless person and that the continuance of such measures is necessary in his case in the interests of national security.

*Article 10***Continuity of residence**

1. Where a stateless person has been forcibly displaced during the Second World War and removed to the territory of a Contracting State, and is resident there, the period of such enforced sojourn shall be considered to have been lawful residence within that territory.

2. Where a stateless person has been forcibly displaced during the

*Article 8***Dispense de mesures exceptionnelles**

En ce qui concerne les mesures exceptionnelles qui peuvent être prises contre la personne, les biens ou les intérêts des ressortissants ou des anciens ressortissants d'un Etat déterminé, les Etats contractants n'appliqueront pas ces mesures à un apatride uniquement parce qu'il a possédé la nationalité de l'Etat en question. Les Etats contractants qui, de par leur législation, ne peuvent appliquer le principe général consacré dans cet article, accorderont dans des cas appropriés des dispenses en faveur de tels apatrides.

*Article 9***Mesures provisoires**

Aucune des dispositions de la présente Convention n'a pour effet d'empêcher un Etat contractant, en temps de guerre ou dans d'autres circonstances graves et exceptionnelles, de prendre provisoirement à l'égard d'une personne déterminée les mesures que cet Etat estime indispensables à la sécurité nationale, en attendant qu'il soit établi par ledit Etat contractant que cette personne est effectivement un apatride et que le maintien desdites mesures est nécessaire à son égard dans l'intérêt de la sécurité nationale.

*Article 10***Continuité de résidence**

1. Lorsqu'un apatride a été déporté au cours de la deuxième guerre mondiale et transporté sur le territoire de l'un des Etats contractants et y réside, la durée de ce séjour forcé comptera comme résidence régulière sur ce territoire.

2. Lorsqu'un apatride a été déporté du territoire d'un Etat contractant au cours de la deuxième guerre

Artikel 8

Befrielse från undantagsåtgärder

I fråga om undantagsåtgärder, som må vidtagas mot viss främmande stats medborgare eller förutvarande stats medborgare med avseende på deras person, egendom eller intressen, gäller, att fördragsslutande stat icke äger gentemot en statslös person tillämpa sådana åtgärder allenast på grund av att denne tidigare ägt medborgarskap i ifrågavarande stat. Fördragsslutande stat, som på grund av den egna lagstiftningen är förhindrad att tillämpa den i denna artikel fastslagna grundsatsen, skall i därför ägnade fall medgiva undantag för statslösa personer, som nu sagts.

Artikel 9

Tillfälliga åtgärder

Bestämmelserna i denna konvention utgöra icke hinder för fördragsslutande stat att i krigstid eller under andra allvarliga och utomordentliga förhållanden gentemot någon bestämd person provisoriskt vidtaga åtgärder, som staten ifråga finner oundgängligen erforderliga för den nationella säkerheten, i avvaktan på utredning genom sagda stats försorg, huruvida vederbörande verkligen är statslös samt huruvida i hans fall upprätthållandet av åtgärderna är nödvändigt i den nationella säkerhetens intresse.

Artikel 10

Sammanhängande vistelse

1. Har statslös person under andra världskriget tvångsförflyttats och bortförts till fördragsslutande stats område och vistas han där, skall tiden för denna honom påtvungna vistelse räknas som tid, varunder han lovligen vistats inom denna stats område.

2. Har statslös person under andra världskriget tvångsförflyttats från

Second World War from the territory of a Contracting State and has, prior to the date of entry into force of this Convention, returned there for the purpose of taking up residence, the period of residence before and after such enforced displacement shall be regarded as one uninterrupted period for any purposes for which uninterrupted residence is required.

Article 11

Stateless seamen

In the case of stateless persons regularly serving as crew members on board a ship flying the flag of a Contracting State, that State shall give sympathetic consideration to their establishment on its territory and the issue of travel documents to them or their temporary admission to its territory particularly with a view to facilitating their establishment in another country.

CHAPTER II

Juridical status

Article 12

Personal status

1. The personal status of a stateless person shall be governed by the law of the country of his domicile or, if he has no domicile, by the law of the country of his residence.

2. Rights previously acquired by a stateless person and dependent on personal status, more particularly rights attaching to marriage, shall be respected by a Contracting State, subject to compliance, if this be necessary, with the formalities required by the law of that State, provided that the right in question is one which would have been recog-

mondiale et y est retourné avant l'entrée en vigueur de cette Convention pour y établir sa résidence, la période qui précède et celle qui suit cette déportation seront considérées, à toutes les fins pour lesquelles une résidence ininterrompue est nécessaire, comme ne constituant qu'une seule période ininterrompue.

Article 11

Gens de mer apatrides

Dans le cas d'apatrides régulièrement employés comme membres de l'équipage à bord d'un navire battant pavillon d'un Etat contractant, cet Etat examinera avec bienveillance la possibilité d'autoriser lesdits apatrides à s'établir sur son territoire et de leur délivrer des titres de voyage ou de les admettre à titre temporaire sur son territoire, afin notamment de faciliter leur établissement dans un autre pays.

CHAPITRE II

Condition juridique

Article 12

Statut personnel

1. Le statut personnel de tout apatride sera régi par la loi du pays de son domicile ou, à défaut de domicile, par la loi du pays de sa résidence.

2. Les droits précédemment acquis par l'apatride et découlant du statut personnel, et notamment ceux qui résultent du mariage, seront respectés par tout Etat contractant, sous réserve, le cas échéant, de l'accomplissement des formalités prévues par la législation dudit Etat, étant entendu, toutefois, que le droit en cause doit être de ceux qui auraient

fördragsslutande stats område och före dagen för denna konventions ikraftträdande återvänt dit i syfte att där taga sin vistelseort, skall vistelse tiden före och efter tvångsförflyttningen räknas såsom en sammanhängande tid i varje hänseende beträffande vilket en oavbruten vistelse erfordras.

Artikel 11

Statslösa sjömän

I fråga om statslös person vilken regelmässigt är anställd som besättningsmedlem ombord på fartyg förande fördragsslutande stats flagga, skall denna stat välvilligt pröva möjligheterna att tillåta den statslöse att bosätta sig inom statens område och förse honom med resedokument eller att giva honom tillfälligt tillstånd att uppehålla sig inom statens område, särskilt till underlåtande av hans bosättning i ett annat land.

KAPITEL II

Rättslig ställning

Artikel 12

Personrättslig ställning

1. En statslös persons personrättsliga ställning skall bestämmas av lagen i det land där han har sitt hemvist eller, om han saknar hemvist, av lagen i det land där han har sin vistelseort.

2. Rättigheter, som en statslös person tidigare förvärvat och som härflyta från hans personrättsliga ställning, i främsta rummet sådana som uppkomma genom äktenskap, skola erkännas av fördragsslutande stat, dock med möjlighet att i förekommande fall göra förbehåll om fullgörande av formaliteter föreskrivna i statens lag. Vad nu sagts

nized by the law of that State had he not become stateless.

été reconnu par la législation dudit Etat si l'intéressé n'était devenu apatriide.

Article 13

Movable and immovable property

The Contracting States shall accord to a stateless person treatment as favourable as possible and, in any event, not less favourable than that accorded to aliens generally in the same circumstances, as regards the acquisition of movable and immovable property and other rights pertaining thereto, and to leases and other contracts relating to movable and immovable property.

Article 13

Propriété mobilière et immobilière

Les Etats contractants accorderont à tout apatriide un traitement aussi favorable que possible et, de toute façon, un traitement qui ne soit pas moins favorable que celui qui est accordé, dans les mêmes circonstances, aux étrangers en général en ce qui concerne l'acquisition de la propriété mobilière et immobilière et autres droits s'y rapportant, le louage et les autres contrats relatifs à la propriété mobilière et immobilière.

Article 14

Artistic rights and industrial property

In respect of the protection of industrial property, such as inventions, designs or models, trade marks, trade names, and of rights in literary, artistic and scientific works, a stateless person shall be accorded in the country in which he has his habitual residence the same protection as is accorded to nationals of that country. In the territory of any other Contracting State, he shall be accorded the same protection as is accorded in that territory to nationals of the country in which he has his habitual residence.

Article 14

Propriété intellectuelle et industrielle

En matière de protection de la propriété industrielle, notamment d'inventions, dessins, modèles, marques de fabrique, nom commercial, et en matière de protection de la propriété littéraire, artistique et scientifique, tout apatriide bénéficiera dans le pays où il a sa résidence habituelle de la protection qui est accordée aux nationaux dudit pays. Dans le territoire de l'un quelconque des autres Etats contractants, il bénéficiera de la protection qui est accordée dans ledit territoire aux nationaux du pays dans lequel il a sa résidence habituelle.

Article 15

Right of association

As regards non-political and non-profitmaking associations and trade unions the Contracting States shall accord to stateless persons lawfully staying in their territory treatment as favourable as possible, and in any event, not less favourable than that

Article 15

Droit d'association

Les Etats contractants accorderont aux apatrides qui résident régulièrement sur leur territoire, en ce qui concerne les associations à but non politique et non lucratif et les syndicats professionnels, un traitement aussi favorable que possible et,

gäller likväl endast under förutsättning att fråga är om rättighet av ett slag som skulle hava erkänts av statens lag, därest vederbörande icke hade blivit statslös.

Artikel 13

Lös och fast egendom

I fråga om förvärv av äganderätt och andra rättigheter till lös och fast egendom ävensom i fråga om hyreskontrakt och andra avtal rörande lös och fast egendom skall fördragsslutande stat tillerkänna statslös person en så förmånlig behandling som möjligt och i alla händelser icke mindre förmånlig än den, som kommer utlänningar i allmänhet till del under motsvarande förhållanden.

Artikel 14

Konstnärlig och industriell äganderätt

Beträffande skyddet för industriell äganderätt och särskilt för rätt till uppfinning, mönster, modell, varumärke och firmanamn ävensom beträffande skyddet för litterär, konstnärlig och vetenskaplig äganderätt skall statslös person i det land, varest han har sin vanliga vistelseort, tillerkännas samma skydd som landets egna medborgare. Inom annan fördragsslutande stats område skall han åtnjuta samma skydd som där tillerkännes medborgare i det land, varest han har sin vanliga vistelseort.

Artikel 15

Föreningsrätt

I förhållande till sammanslutningar utan politiska eller vinstsyften och till fackföreningar skall fördragsslutande stat tillerkänna statslösa personer, som lovligen uppehålla sig inom statens område, en så förmånlig behandling som möjligt

accorded to aliens generally in the same circumstances.

Article 16

Access to Courts

1. A stateless person shall have free access to the Courts of Law on the territory of all Contracting States.

2. A stateless person shall enjoy in the Contracting State in which he has his habitual residence the same treatment as a national in matters pertaining to access to the Courts, including legal assistance and exemption from *cautio judicatum solvi*.

3. A stateless person shall be accorded in the matters referred to in paragraph 2 in countries other than that in which he has his habitual residence the treatment granted to a national of the country of his habitual residence.

CHAPTER III

Gainful employment

Article 17

Wage-earning employment

1. The Contracting States shall accord to stateless persons lawfully staying in their territory treatment as favourable as possible and, in any event, not less favourable than that accorded to aliens generally in the same circumstances, as regards the right to engage in wage-earning employment.

2. The Contracting States shall give sympathetic consideration to assimilating the rights of all stateless

de toute façon, un traitement qui ne soit pas moins favorable que celui qui est accordé, dans les mêmes circonstances, aux étrangers en général.

Article 16

Droit d'ester en justice

1. Tout apatride aura, sur le territoire des Etats contractants, libre et facile accès devant les tribunaux.

2. Dans l'Etat contractant où il a sa résidence habituelle, tout apatride jouira du même traitement qu'un ressortissant en ce qui concerne l'accès aux tribunaux, y compris l'assistance judiciaire et l'exemption de la caution *judicatum solvi*.

3. Dans les Etats contractants autres que celui où il a sa résidence habituelle et en ce qui concerne les questions visées au paragraphe 2, tout apatride jouira du même traitement qu'un ressortissant du pays dans lequel il a sa résidence habituelle.

CHAPITRE III

Emplois lucratifs

Article 17

Professions salariées

1. Les Etats contractants accorderont à tout apatride résidant régulièrement sur leur territoire un traitement aussi favorable que possible et, de toute façon, un traitement qui ne soit pas moins favorable que celui qui est accordé, dans les mêmes circonstances, aux étrangers en général en ce qui concerne l'exercice d'une activité professionnelle salariée.

2. Les Etats contractants envisageront avec bienveillance l'adoption de mesures tendant à assimiler les

och i alla händelser icke mindre förmånlig än den, som tillkommer utlänningar i allmänhet under samma förhållanden.

Artikel 16

Rätt att föra talan inför rätta

1. Statslös person skall inom fördragsslutande stats område hava fri tillgång till att föra talan inför domstol.

2. Statslös person skall i den fördragsslutande stat, varest han har sin vanliga vistelseort, åtnjuta samma behandling som statens egna medborgare i vad gäller tillgång till domstolarna, däri inbegripet rätts hjälp och befrielse från skyldighet att ställa säkerhet för rättegångskostnader (*c a u t i o j u d i c a t u m s o l v i*).

3. I de hänseenden som omnämnas i moment 2 skall en statslös person inom annan fördragsslutande stat än den, varest han har sin vanliga vistelseort, åtnjuta samma behandling som tillkommer medborgare i den stat, varest den statslöse har sin vanliga vistelseort.

KAPITEL III

Förvärvsarbete

Artikel 17

Lönad anställning

1. I fråga om rätten att antaga och innehava lönad anställning skall fördragsslutande stat tillerkänna statslös person, som lovligen vistas inom dess område, en så förmånlig behandling som möjligt och i alla händelser icke mindre förmånlig än den, som tillkommer utlänningar i allmänhet under samma förhållanden.

2. Fördragsslutande stat skall välvilligt pröva möjligheten att i fråga om rätten att antaga och innehava

persons with regard to wage-earning employment to those of nationals, and in particular of those stateless persons who have entered their territory pursuant to programmes of labour recruitment or under immigration schemes.

Article 18

Self-employment

The Contracting States shall accord to a stateless person lawfully in their territory treatment as favourable as possible and, in any event, not less favourable than that accorded to aliens generally in the same circumstances, as regards the right to engage on his own account in agriculture, industry, handicrafts and commerce and to establish commercial and industrial companies.

Article 19

Liberal professions

Each Contracting State shall accord to stateless persons lawfully staying in their territory who hold diplomas recognized by the competent authorities of that State, and who are desirous of practising a liberal profession, treatment as favourable as possible and, in any event, not less favourable than that accorded to aliens generally in the same circumstances.

CHAPTER IV

Welfare

Article 20

Rationing

Where a rationing system exists, which applies to the population at large and regulates the general dis-

droits de tous les apatrides en ce qui concerne l'exercice des professions salariées à ceux de leurs nationaux, et ce notamment pour les apatrides qui sont entrés sur leur territoire en application d'un programme de recrutement de la main-d'œuvre ou d'un plan d'immigration.

Article 18

Professions non salariées

Les Etats contractants accorderont aux apatrides se trouvant régulièrement sur leur territoire un traitement aussi favorable que possible et, de toute façon, un traitement qui ne soit pas moins favorable que celui qui est accordé, dans les mêmes circonstances, aux étrangers en général, en ce qui concerne l'exercice d'une profession non salariée dans l'agriculture, l'industrie, l'artisanat et le commerce, ainsi que la création de sociétés commerciales et industrielles.

Article 19

Professions libérales

Tout Etat contractant accordera aux apatrides résidant régulièrement sur son territoire, qui sont titulaires de diplômes reconnus par les autorités compétentes dudit Etat et qui sont désireux d'exercer une profession libérale, un traitement aussi favorable que possible et, de toute façon, un traitement qui ne soit pas moins favorable que celui qui est accordé, dans les mêmes circonstances, aux étrangers en général.

CHAPITRE IV

Avantages sociaux

Article 20

Rationnement

Dans le cas où il existe un système de rationnement auquel est soumise la population dans son ensemble et

lönad anställning likställa statslös person med statens egna medborgare och detta i synnerhet beträffande sådana statslösa personer, som inkommit på statens område genom särskilt planerade åtgärder för anskaffning av arbetskraft eller immigration.

Artikel 18

Näringsutövning

I fråga om rätten att såsom självständig företagare bedriva verksamhet inom lantbruk, industri, hantverk eller handel ävensom rätten att bilda bolag för handels- eller industrirörelse skall fördragsslutande stat tillerkänna statslös person, som lovligen vistas inom dess område, en så förmånlig behandling som möjligt och i alla händelser icke mindre förmånlig än den, som tillkommer utlänningar i allmänhet under samma förhållanden.

Artikel 19

Fria yrken

Fördragsslutande stat skall tillerkänna statslös person, som lovligen vistas inom dess område samt innehar av vederbörande myndigheter i samma stat erkända betyg och önskar utöva ett fritt yrke, en så förmånlig behandling som möjligt och i alla händelser icke mindre förmånlig än den, som tillkommer utlänningar i allmänhet under samma förhållanden.

KAPITEL IV

Sociala förmåner

Artikel 20

Ransonering

I händelse av ransonering gällande för befolkningen i dess helhet och reglerande den allmänna fördelning-

tribution of products in short supply, stateless persons shall be accorded the same treatment as nationals.

Article 21

Housing

As regards housing, the Contracting States, in so far as the matter is regulated by laws or regulations or is subject to the control of public authorities, shall accord to stateless persons lawfully staying in their territory treatment as favourable as possible and, in any event, not less favourable than that accorded to aliens generally in the same circumstances.

Article 22

Public education

1. The Contracting States shall accord to stateless persons the same treatment as is accorded to nationals with respect to elementary education.

2. The Contracting States shall accord to stateless persons treatment as favourable as possible and, in any event, not less favourable than that accorded to aliens generally in the same circumstances, with respect to education other than elementary education and, in particular, as regards access to studies, the recognition of foreign school certificates, diplomas and degrees, the remission of fees and charges and the award of scholarships.

Article 23

Public relief

The Contracting States shall accord to stateless persons lawfully staying in their territory the same

qui régleme la répartition générale de produits dont il y a pénurie, les apatrides seront traités comme les nationaux.

Article 21

Logement

En ce qui concerne le logement, les Etats contractants accorderont, dans la mesure où cette question tombe sous le coup des lois et règlements ou est soumise au contrôle des autorités publiques, aux apatrides résidant régulièrement sur leur territoire un traitement aussi favorable que possible et, de toute façon, un traitement qui ne soit pas moins favorable que celui qui est accordé, dans les mêmes circonstances, aux étrangers en général.

Article 22

Education publique

1. Les Etats contractants accorderont aux apatrides le même traitement qu'aux nationaux en ce qui concerne l'enseignement primaire.

2. Les Etats contractants accorderont aux apatrides un traitement aussi favorable que possible et, de toute façon, un traitement qui ne soit pas moins favorable que celui qui est accordé aux étrangers en général, dans les mêmes circonstances, quant aux catégories d'enseignement autres que l'enseignement primaire et, notamment, en ce qui concerne l'accès aux études, la reconnaissance de certificats d'études, de diplômes et de titres universitaires délivrés à l'étranger, la remise des droits et taxes et l'attribution de bourses d'études.

Article 23

Assistance publique

Les Etats contractants accorderont aux apatrides résidant régulièrement sur leur territoire le même

en av varor på vilka råder brist skola statslösa personer behandlas lika med ifrågavarande stats egna medborgare.

Artikel 21

Bostäder

Vad beträffar bostäder skall fördragsslutande stat, i den mån detta ämne är reglerat i lag eller författning eller är underkastat offentlig myndighets kontroll, tillerkänna statslös person, som lovligen vistas inom dess område, en så förmånlig behandling som möjligt och i alla händelser icke mindre förmånlig än den, som tillkommer utlänningar i allmänhet under samma förhållanden.

Artikel 22

Offentlig undervisning

1. Fördragsslutande stat skall tillerkänna statslös person samma behandling som statens egna medborgare i fråga om undervisningen i grundskolan.

2. Beträffande annan undervisning än den i grundskolan, och i synnerhet såvitt gäller tillträde till studier, erkännandet av utländska skolbetyg, diplom och universitets-examina, nedsättning av avgifter samt tilldelning av stipendier, skall fördragsslutande stat tillerkänna statslös person en så förmånlig behandling som möjligt och i alla händelser icke mindre förmånlig än den, som tillkommer utlänningar i allmänhet under samma förhållanden.

Artikel 23

Understöd av det allmänna

Fördragsslutande stat skall tillerkänna statslös person, som lovligen vistas inom dess område, samma be-

treatment with respect to public relief and assistance as is accorded to their nationals.

Article 24

Labour legislation and social security

1. The Contracting States shall accord to stateless persons lawfully staying in their territory the same treatment as is accorded to nationals in respect of the following matters:

(a) In so far as such matters are governed by laws or regulations or are subject to the control of administrative authorities: remuneration, including family allowances where these form part of remuneration, hours of work, overtime arrangements, holidays with pay, restrictions on home work, minimum age of employment, apprenticeship and training, women's work and the work of young persons, and the enjoyment of the benefits of collective bargaining;

(b) Social security (legal provisions in respect of employment injury, occupational diseases, maternity, sickness, disability, old age, death, unemployment, family responsibilities and any other contingency which, according to national laws or regulations, is covered by a social security scheme), subject to the following limitations:

(i) There may be appropriate arrangements for the maintenance of acquired rights and rights in course of acquisition;

(ii) National laws or regulations of the country of residence may prescribe special arrangements concerning benefits or portions of benefits which are payable wholly out of public funds, and concerning allowances paid to persons who do not fulfil the contribution conditions prescribed for the award of a normal pension.

traitement en matière d'assistance et de secours publics qu'à leurs nationaux.

Article 24

Législation du travail et sécurité sociale

1. Les Etats contractants accorderont aux apatrides résidant régulièrement sur leur territoire le même traitement qu'aux nationaux en ce qui concerne les matières suivantes :

a) Dans la mesure où ces questions sont réglementées par la législation ou dépendent des autorités administratives : la rémunération, y compris les allocations familiales lorsque ces allocations font partie de la rémunération, la durée du travail, les heures supplémentaires, les congés payés, les restrictions au travail à domicile, l'âge d'admission à l'emploi, l'apprentissage et la formation professionnelle, le travail des femmes et des adolescents et la jouissance des avantages offerts par les conventions collectives ;

b) La sécurité sociale (les dispositions légales relatives aux accidents du travail, aux maladies professionnelles, à la maternité, à la maladie, à l'invalidité, à la vieillesse et au décès, au chômage, aux charges de famille, ainsi qu'à tout autre risque qui, conformément à la législation nationale, est couvert par un système de sécurité sociale), sous réserve :

i) Des arrangements appropriés visant le maintien des droits acquis et des droits en cours d'acquisition ;

ii) Des dispositions particulières prescrites par la législation nationale du pays de résidence et visant les prestations ou fractions de prestations payables exclusivement sur les fonds publics, ainsi que les allocations versées aux personnes qui ne réunissent pas les conditions de cotisation exigées pour l'attribution d'une pension normale.

handling som statens egna medborgare i fråga om understöd och bistånd från det allmänna.

Artikel 24

Arbetslagstiftning och socialförsäkring

1. Fördragsslutande stat skall tillerkänna statslös person, som lovligt vistas inom dess område, samma behandling som statens egna medborgare beträffande:

a) avlöning, inbegripande familjetillägg, då sådant utgör del av lön, arbetstidens längd, övertid, betald semester, inskränkning av hemarbete, minimiålder för arbetsanställning, lärlingskap och yrkesutbildning, kvinnors och unga personers arbete samt åtnjutande av förmåner enligt kollektivavtal, allt i den mån dessa ämnen äro reglerade i lag eller författning eller äro lagda under förvaltningsmyndighets kontroll;

b) socialförsäkring (lagstadgade bestämmelser rörande olycksfall i arbete, yrkessjukdomar, moderskap, sjukdom, invaliditet, ålderdom, dödsfall, arbetslöshet, familjeförsörjningsskyldighet ävensom varje annan situation, som enligt ifrågavarande stats lag är täckt av socialförsäkring), dock med förbehåll för:

i) bestämmelser till skydd för redan förvärvade rättigheter och rättigheter, som hålla på att förvärvas;

ii) särskilda föreskrifter i det lands lag vari den statslöse vistas, vilka avse förmåner eller delar av förmåner, som uteslutande bekostas av allmänna medel, eller vilka gälla bidrag till personer som icke i fråga om erläggande av avgifter uppfylla förutsättningarna för erhållande av full pension.

2. The right to compensation for the death of a stateless person resulting from employment injury or from occupational disease shall not be affected by the fact that the residence of the beneficiary is outside the territory of the Contracting State.

3. The Contracting States shall extend to stateless persons the benefits of agreements concluded between them, or which may be concluded between them in the future, concerning the maintenance of acquired rights and rights in the process of acquisition in regard to social security, subject only to the conditions which apply to nationals of the States signatory to the agreements in question.

4. The Contracting States will give sympathetic consideration to extending to stateless persons so far as possible the benefits of similar agreements which may at any time be in force between such Contracting States and non-contracting States.

2. Les droits à prestation ouverts par le décès d'un apatride survenu du fait d'un accident du travail ou d'une maladie professionnelle ne seront pas affectés par le fait que l'ayant droit réside en dehors du territoire de l'Etat contractant.

3. Les Etats contractants étendront aux apatrides le bénéfice des accords qu'ils ont conclus ou viendront à conclure entre eux concernant le maintien des droits acquis ou en cours d'acquisition en matière de sécurité sociale, pour autant que les apatrides réunissent les conditions prévues pour les nationaux des pays signataires des accords en question.

4. Les Etats contractants examineront avec bienveillance la possibilité d'étendre, dans toute la mesure du possible, aux apatrides le bénéfice d'accords similaires qui sont ou seront en vigueur entre ces Etats contractants et des Etats non contractants.

CHAPTER V

Administrative measures

Article 25

Administrative assistance

1. When the exercise of a right by a stateless person would normally require the assistance of authorities of a foreign country to whom he cannot have recourse, the Contracting State in whose territory he is residing shall arrange that such assistance be afforded to him by their own authorities.

2. The authority or authorities mentioned in paragraph 1 shall deliver or cause to be delivered under their supervision to stateless persons

CHAPITRE V

Mesures administratives

Article 25

Aide administrative

1. Lorsque l'exercice d'un droit par un apatride nécessiterait normalement le concours d'autorités étrangères auxquelles il ne peut recourir, les Etats contractants sur le territoire desquels il réside veilleront à ce que ce concours lui soit fourni par leurs propres autorités.

2. La ou les autorités visées au paragraphe 1 délivreront ou feront délivrer, sous leur contrôle, aux apatrides les documents ou certificats

2. Rätt till ersättning i anledning av statslös persons död till följd av olycksfall i arbete eller yrkessjukdom skall icke lida någon inskränkning för det fall att förmånstagarens vistelseort är belägen utanför vederbörande fördragsslutande stats område.

3. Förmåner stadgade i överenskommelser, som ingåtts eller framdeles kunna komma att ingås mellan de fördragsslutande staterna rörande vidmakthållande av rättighet i fråga om socialförsäkring som förvärvats eller håller på att förvärvas, skola av de fördragsslutande staterna utsträckas till statslösa personer, under förutsättning att dessa uppfylla de villkor, som föreskrivits för medborgarna i de stater, vilka undertecknat överenskommelserna i fråga.

4. De fördragsslutande staterna skola välvilligt pröva möjligheterna att så mycket som möjligt till statslösa personer utsträcka förmåner stadgade i liknande överenskommelser, som äro i kraft eller kunna komma att träda i kraft mellan de fördragsslutande staterna och andra stater.

KAPITEL V

Administrativa åtgärder

Artikel 25

Bistånd av förvaltningsmyndigheterna

1. För det fall att statslös person vanligen icke skulle kunna utöva någon viss rättighet utan bistånd av utländsk myndighet till vilken han icke kan hänvända sig, skall fördragsslutande stat, på vars område den statslöse vistas, sörja för att motsvarande bistånd lämnas honom av statens egna myndigheter.

2. Myndighet som avses i moment 1 skall för statslös person utfärda eller låta utfärda sådana handlingar och intyg som vanligen skulle för

such documents or certifications as would normally be delivered to aliens by or through their national authorities.

3. Documents or certifications so delivered shall stand in the stead of the official instruments delivered to aliens by or through their national authorities, and shall be given credence in the absence of proof to the contrary.

4. Subject to such exceptional treatment as may be granted to indigent persons, fees may be charged for the services mentioned herein, but such fees shall be moderate and commensurate with those charged to nationals for similar services.

5. The provisions of this article shall be without prejudice to articles 27 and 28.

Article 26

Freedom of movement

Each Contracting State shall accord to stateless persons lawfully in its territory the right to choose their place of residence and to move freely within its territory, subject to any regulations applicable to aliens generally in the same circumstances.

Article 27

Identity papers

The Contracting States shall issue identity papers to any stateless person in their territory who does not possess a valid travel document.

Article 28

Travel documents

The Contracting States shall issue to stateless persons lawfully staying in their territory travel documents

qui, normalement, seraient délivrés à un étranger par ses autorités nationales ou par leur intermédiaire.

3. Les documents ou certificats ainsi délivrés remplaceront les actes officiels délivrés à des étrangers par leurs autorités nationales ou par leur intermédiaire et feront foi jusqu'à preuve du contraire.

4. Sous réserve des exceptions qui pourraient être admises en faveur des indigents, les services mentionnés dans le présent article pourront être rétribués, mais ces rétributions seront modérées et en rapport avec les perceptions opérées sur les nationaux à l'occasion de services analogues.

5. Les dispositions de cet article n'affectent en rien les articles 27 et 28.

Article 26

Liberté de circulation

Tout Etat contractant accordera aux apatrides se trouvant régulièrement sur son territoire le droit d'y choisir leur lieu de résidence et d'y circuler librement, sous les réserves instituées par la réglementation applicable aux étrangers en général, dans les mêmes circonstances.

Article 27

Pièces d'identité

Les Etats contractants délivreront des pièces d'identité à tout apatride se trouvant sur leur territoire et qui ne possède pas un titre de voyage valable.

Article 28

Titres de voyage

1. Les Etats contractants délivreront aux apatrides résidant régulièrement sur leur territoire des titres

utlänning utfärdas av hans hemlands myndigheter eller genom dessas förmedling.

3. Handlingar och intyg, utfärdade på sätt nyss sagts, skola ersätta officiella aktstycken, som för utlänningar utfärdats av deras hemlands myndigheter eller genom dessas förmedling, och skola tillerkännas vitsord, intill dess att motbevisning förebringas.

4. Utan att inskränkning göres i bestämmelser till förmån för medellösa personer, må avgifter upptagas för tjänsteåtgärder, som avses i denna artikel, dock att avgifterna skola vara skäligen och motsvara avgifter, som avkrävas ifrågavarande stats egna medborgare för motsvarande åtgärder.

5. Bestämmelserna i denna artikel skola icke föranleda avvikelser från vad som stadgas i artiklarna 27 och 28.

Artikel 26

Rörelsefrihet

Fördragsslutande stat skall tillerkänna statslös person, som lovligen vistas inom dess område, rätt att inom detta välja vistelseort och att röra sig fritt, dock att inskränkningar, som må vara stadgade för utlänningar i allmänhet under samma förhållanden, skola kunna tillämpas.

Artikel 27

Identitetshandlingar

Fördragsslutande stat skall utfärda identitetshandlingar till varje statslös person inom dess område, som icke är i besittning av giltigt resedokument.

Artikel 28

Resedokument

Fördragsslutande stat skall för statslös person, som lovligen vistas inom dess område, utfärda resedoku-

for the purpose of travel outside their territory, unless compelling reasons of national security or public order otherwise require, and the provisions of the Schedule to this Convention shall apply with respect to such documents. The Contracting States may issue such a travel document to any other stateless person in their territory; they shall in particular give sympathetic consideration to the issue of such a travel document to stateless persons in their territory who are unable to obtain a travel document from the country of their lawful residence.

Article 29

Fiscal charges

1. The Contracting States shall not impose upon stateless persons duties, charges or taxes, of any description whatsoever, other or higher than those which are or may be levied on their nationals in similar situations.

2. Nothing in the above paragraph shall prevent the application to stateless persons of the laws and regulations concerning charges in respect of the issue to aliens of administrative documents including identity papers.

Article 30

Transfer of assets

1. A Contracting State shall, in conformity with its laws and regulations, permit stateless persons to transfer assets which they have brought into its territory, to another country where they have been admitted for the purposes of resettlement.

2. A Contracting State shall give sympathetic consideration to the application of stateless persons for permission to transfer assets wherever they may be and which are

de voyage destinés à leur permettre de voyager hors de ce territoire, à moins que des raisons impérieuses de sécurité nationale ou d'ordre public ne s'y opposent. Les dispositions de l'annexe à cette Convention s'appliqueront à ces documents. Les Etats contractants pourront délivrer un tel titre de voyage à tout autre apatride se trouvant sur leur territoire ; ils accorderont une attention particulière aux cas d'apatrides se trouvant sur leur territoire et qui ne sont pas en mesure d'obtenir un titre de voyage du pays de leur résidence régulière.

Article 29

Charges fiscales

1. Les Etats contractants n'assujettiront pas les apatrides à des droits, taxes, impôts, sous quelque dénomination que ce soit, autres ou plus élevés que ceux qui sont ou qui seront perçus sur leurs nationaux dans des situations analogues.

2. Les dispositions du paragraphe précédent ne s'opposent pas à l'application aux apatrides des dispositions des lois et règlements concernant les taxes afférentes à la délivrance aux étrangers de documents administratifs, pièces d'identité y comprises.

Article 30

Transfert des avoirs

1. Tout Etat contractant permettra aux apatrides, conformément aux lois et règlements de leur pays, de transférer les avoirs qu'ils ont fait entrer sur son territoire dans le territoire d'un autre pays où ils ont été admis afin de s'y réinstaller.

2. Tout Etat contractant accordera sa bienveillante attention aux demandes présentées par des apatrides qui désirent obtenir l'autorisation de transférer tous autres avoirs néces-

ment för resor utanför statsområdet, såvida icke tungt vägande skäl hänförliga till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen tala däremot; på nu nämnda dokument skola föreskrifterna i bilagan till denna konvention äga tillämpning. Fördragsslutande stat må utfärda sådant resedokument även till annan statslös person inom dess område; särskilt skall fördragsslutande stat välvilligt överväga utfärdandet av resedokument till sådan statslös inom dess område, som är ur stånd att erhålla resedokument från sitt sedvanliga vistelseland.

Artikel 29

Beskattning

1. Fördragsslutande stat skall icke avkräva statslös person andra eller högre avgifter, skatter eller pålagor, under vilken benämning det vara må, än de vilka uttagas eller komma att uttagas av statens egna medborgare under motsvarande förhållanden.

2. Vad i moment 1 stadgas utgör icke hinder för tillämpning i fråga om statslösa personer av föreskrifter i lagar eller förordningar angående avgifter för myndighets utfärdande av handlingar för utlänningar, identitetshandlingar inbegripna.

Artikel 30

Överförande av tillgångar

1. Fördragsslutande stat skall, i den ordning dess lagar och förordningar medgiva, tillåta statslös person att överföra till sagda stat införda tillgångar till annat land, i vilket han erhållit tillstånd att bosätta sig.

2. Fördragsslutande stat skall välvilligt pröva statslös persons ansökan om tillstånd att överföra tillgångar, varhelst dessa må befinna sig och vilka äro erforderliga för den

necessary for their resettlement in another country to which they have been admitted.

Article 31

Expulsion

1. The Contracting States shall not expel a stateless person lawfully in their territory save on grounds of national security or public order.

2. The expulsion of such a stateless person shall be only in pursuance of a decision reached in accordance with due process of law. Except where compelling reasons of national security otherwise require, the stateless person shall be allowed to submit evidence to clear himself, and to appeal to and be represented for the purpose before competent authority or a person or persons specially designated by the competent authority.

3. The Contracting States shall allow such a stateless person a reasonable period within which to seek legal admission into another country. The Contracting States reserve the right to apply during that period such internal measures as they may deem necessary.

Article 32

Naturalization

The Contracting States shall as far as possible facilitate the assimilation and naturalization of stateless persons. They shall in particular make every effort to expedite naturalization proceedings and to reduce as far as possible the charges and costs of such proceedings.

saires à leur réinstallation dans un autre pays où ils ont été admis afin de s'y réinstaller.

Article 31

Expulsion

1. Les Etats contractants n'expulseront un apatride se trouvant régulièrement sur leur territoire que pour des raisons de sécurité nationale ou d'ordre public.

2. L'expulsion de cet apatride n'aura lieu qu'en exécution d'une décision rendue conformément à la procédure prévue par la loi. L'apatride devra, sauf si des raisons impérieuses de sécurité nationale s'y opposent, être admis à fournir des preuves tendant à la disculper, à présenter un recours et à se faire représenter à cet effet devant une autorité compétente ou devant une ou plusieurs personnes spécialement désignées par l'autorité compétente.

3. Les Etats contractants accorderont à un tel apatride un délai raisonnable pour lui permettre de chercher à se faire admettre régulièrement dans un autre pays. Les Etats contractants peuvent appliquer, pendant ce délai, telle mesure d'ordre interne qu'ils jugeront opportune.

Article 32

Naturalisation

Les Etats contractants faciliteront, dans toute la mesure du possible, l'assimilation et la naturalisation des apatrides. Ils s'efforceront notamment d'accélérer la procédure de naturalisation et de réduire, dans toute la mesure du possible, les taxes et les frais de cette procédure.

statslöses bosättning i annat land, i vilket han erhållit tillstånd att bosätta sig.

Artikel 31

Utvisning

1. Fördragsslutande stat må icke utvisa statslös person, som lovligen vistas inom dess område, annat än på grund av skäl hänförliga till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen.

2. Utvisning av den statslöse må endast äga rum i form av verkställighet av ett i laga ordning tillkommet beslut. Såvida icke tvingande skäl hänförliga till den nationella säkerheten tala däremot, skall det tillåtas den statslöse att förebringa bevisning för att rentvå sig ävensom att föra talan inför och för sådant ändamål företrädas inför vederbörlig myndighet eller inför en eller flera personer, som blivit särskilt förordnade av myndigheten.

3. Fördragsslutande stat skall bevilja statslös person som nu åsyftas skäligt rådrum, inom vilket han må söka erhålla vederbörligt tillstånd att inresa till annat land. Under denna frist äger den fördragsslutande staten gentemot den statslöse vidtaga sådana inre åtgärder, som den finner erforderliga.

Artikel 32

Naturalisation

Fördragsslutande stat skall så mycket som möjligt underlätta statslösa personers införlivande med samhället och deras naturalisation. Särskilt skall fördragsslutande stat bemöda sig om att påskynda naturalisationsförfarandet och att så mycket som möjligt nedbringa avgifterna och kostnaderna för detta.

CHAPTER VI

Final clauses

*Article 33***Information on national legislation**

The Contracting States shall communicate to the Secretary-General of the United Nations the laws and regulations which they may adopt to ensure the application of this Convention.

*Article 34***Settlement of disputes**

Any dispute between parties to this Convention relating to its interpretation or application, which cannot be settled by other means, shall be referred to the International Court of Justice at the request of any one of the parties to the dispute.

*Article 35***Signature, ratification and accession**

1. This Convention shall open for signature at the Headquarters of the United Nations until 31 December 1955.

2. It shall be open for signature on behalf of:

(a) Any State Member of the United Nations;

(b) Any other State invited to attend the United Nations Conference on the Status of Stateless Persons; and

(c) Any State to which an invitation to sign or to accede may be addressed by the General Assembly of the United Nations.

3. It shall be ratified and the instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

4. It shall be open for accession by the States referred to in paragraph 2 of this article. Accession shall be effected by the deposit of an

CHAPITRE VI

Clauses finales

*Article 33***Renseignements portant sur les lois et règlements nationaux**

Les Etats contractants communiqueront au Secrétaire général des Nations Unies le texte des lois et des règlements qu'ils pourront promulguer pour assurer l'application de cette Convention.

*Article 34***Règlement des différends**

Tout différend entre les parties à cette Convention relatif à son interprétation ou à son application, qui n'aura pu être réglé par d'autres moyens, sera soumis à la Cour internationale de Justice à la demande de l'une des parties au différend.

*Article 35***Signature, ratification et adhésion**

1. Cette Convention sera ouverte à la signature au Siège de l'Organisation des Nations Unies jusqu'au 31 décembre 1955.

2. Elle sera ouverte à la signature :

a) De tout Etat Membre de l'Organisation des Nations Unies ;

b) De tout autre Etat non membre invité à la Conférence des Nations Unies sur le statut des apatrides ;

c) De tout Etat auquel l'Assemblée générale des Nations Unies aurait adressé une invitation à signer ou à adhérer.

3. Elle devra être ratifiée et les instruments de ratification seront déposés auprès du Secrétaire général des Nations Unies.

4. Les Etats visés au paragraphe 2 du présent article pourront adhérer à cette Convention. L'adhésion se fera par le dépôt d'un instrument

KAPITEL VI

Slutbestämmelser

Artikel 33

Underrättelser om inländsk lagstiftning

Fördragsslutande stat skall till Förenta Nationernas generalsekreterare insända texten till lagar och förordningar, som den kan komma att utfärda för att säkerställa denna konventions efterlevnad.

Artikel 34

Biläggande av tvister

Tvist mellan fördragsslutande stater rörande denna konventions tolkning eller tillämpning, som icke kunnat biläggas på annat sätt, skall på begäran av tvistande part underställas den internationella domstolen.

Artikel 35

Undertecknande, ratifikation och anslutning

1. Denna konvention skall hållas öppen för undertecknande hos Förenta Nationerna till den 31 december 1955.

2. Den skall stå öppen för undertecknande av

a) varje stat som är medlem av Förenta Nationerna;

b) varje annan stat som inbjudits att delta i konferensen angående statslösa personers rättsliga ställning; och

c) varje stat till vilken inbjudan att underteckna eller ansluta sig må riktas av Förenta Nationernas generalförsamling.

3. Den skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten skola deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

4. Konventionen skall stå öppen för anslutning av de stater, som avses i moment 2 i denna artikel. Anslutning verkställs genom deposi-

instrument of accession with the Secretary-General of the United Nations.

d'adhésion auprès du Secrétaire général des Nations Unies.

Article 36

Territorial application clause

1. Any State may, at the time of signature, ratification or accession, declare that this Convention shall extend to all or any of the territories for the international relations of which it is responsible. Such a declaration shall take effect when the Convention enters into force for the State concerned.

2. At any time thereafter any such extension shall be made by notification addressed to the Secretary-General of the United Nations and shall take effect as from the ninetyth day after the day of receipt by the Secretary-General of the United Nations of this notification, or as from the date of entry into force of the Convention for the State concerned, whichever is the later.

3. With respect to those territories to which this Convention is not extended at the time of signature, ratification or accession, each State concerned shall consider the possibility of taking the necessary steps in order to extend the application of this Convention to such territories, subject, where necessary for constitutional reasons, to the consent of the Governments of such territories.

Article 37

Federal clause

In the case of a Federal or non-unitary State, the following provisions shall apply:

(a) With respect to those articles of this Convention that come within the legislative jurisdiction of the federal legislative authority, the

Article 36

Clause d'application territoriale

1. Tout Etat pourra, au moment de la signature, ratification ou adhésion, déclarer que cette Convention, s'étendra à l'ensemble des territoires qu'il représente sur le plan international, ou à l'un ou plusieurs d'entre eux. Une telle déclaration produira ses effets au moment de l'entrée en vigueur de la Convention pour ledit Etat.

2. A tout moment ultérieur, cette extension se fera par notification adressée au Secrétaire général des Nations Unies et produira ses effets à partir du quatre-vingt-dixième jour qui suivra la date à laquelle le Secrétaire général des Nations Unies aura reçu la notification ou à la date d'entrée en vigueur de la Convention pour ledit Etat si cette dernière date est postérieure.

3. En ce qui concerne les territoires auxquels cette Convention ne s'appliquerait pas à la date de la signature, ratification ou adhésion, chaque Etat intéressé examinera la possibilité de prendre aussitôt que possible toutes mesures nécessaires afin d'aboutir à l'application de cette Convention auxdits territoires, sous réserve, le cas échéant, de l'assentiment des gouvernements de ces territoires qui serait requis pour des raisons constitutionnelles.

Article 37

Clause fédérale

Dans le cas d'un Etat fédératif ou non unitaire, les dispositions ci-après s'appliqueront :

a) En ce qui concerne les articles de cette Convention dont la mise en œuvre relève de l'action législative du pouvoir législatif fédéral, les obliga-

tion av anslutningsinstrument hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

Artikel 36

Klausul om territoriell tillämplighet

1. Stat må vid undertecknande eller ratifikation av konventionen eller vid anslutning till densamma förklara, att denna skall utsträckas att gälla för alla de områden för vilkas internationella förbindelser staten i fråga är ansvarig, eller till ett eller flera av dem. Förklaringen erhåller verkan, då konventionen träder i kraft för sagda stat.

2. Vid senare tidpunkt skall sådan utsträckning av konventionens tillämplighet göras genom underrättelse till Förenta Nationernas generalsekreterare och skall erhålla verkan från nittionde dagen efter den dag då Förenta Nationernas generalsekreterare mottog underrättelsen, eller från dagen för konventionens ikraftträdande för ifrågavarande stat, därest denna dag infaller senare.

3. Beträffande områden, till vilka konventionen icke utsträckts vid tidpunkten för undertecknandet, ratifikationen eller anslutningen, skall vederbörande stat överväga möjligheten att snarast vidtaga erforderliga åtgärder för att utsträcka konventionens tillämplighet till områdena i fråga, under förutsättning av samtycke från områdenas regeringar, där sådant av konstitutionella skäl erfordras.

Artikel 37

Klausul om förbundsstater

I fråga om förbundsstat eller stat som icke är en enhetsstat skola följande bestämmelser äga tillämpning.

a) Beträffande de artiklar i denna konvention, vilkas genomförande faller inom området för förbundsstatens lagstiftningsmakt, gäller, att

obligations of the Federal Government shall to this extent be the same as those of Parties which are not Federal States;

(b) With respect to those articles of this Convention that come within the legislative jurisdiction of constituent States, provinces or cantons which are not, under the constitutional system of the Federation, bound to take legislative action, the Federal Government shall bring such articles with a favourable recommendation to the notice of the appropriate authorities of states, provinces or cantons at the earliest possible moment.

(c) A Federal State Party to this Convention shall, at the request of any other Contracting State transmitted through the Secretary-General of the United Nations, supply a statement of the law and practice of the Federation and its constituent units in regard to any particular provision of the Convention showing the extent to which effect has been given to that provision by legislative or other action.

Article 38

Reservations

1. At the time of signature, ratification or accession, any State may make reservations to articles of the Convention other than to articles 1, 3, 4, 16 (1) and 33 to 42 inclusive.

2. Any State making a reservation in accordance with paragraph 1 of this article may at any time withdraw the reservation by a communication to that effect addressed to the Secretary-General of the United Nations.

tions du gouvernement fédéral seront, dans cette mesure, les mêmes que celle des parties qui ne sont pas des Etats fédératifs ;

b) En ce qui concerne les articles de cette Convention dont l'application relève de l'action législative de chacun des Etats, provinces ou cantons constituants, qui ne sont pas, en vertu du système constitutionnel de la fédération, tenus de prendre des mesures législatives, le gouvernement fédéral portera le plus tôt possible, et avec son avis favorable, lesdits articles à la connaissance des autorités compétentes des Etats, provinces ou cantons ;

c) Un Etat fédératif partie à cette Convention communiquera, à la demande de tout autre Etat contractant qui lui aura été transmise par le Secrétaire général des Nations Unies, un exposé de la législation et des pratiques en vigueur dans la fédération et ses unités constituantes en ce qui concerne telle ou telle disposition de la Convention, indiquant la mesure dans laquelle effet a été donné, par une action législative ou autre, à ladite disposition.

Article 38

Réserves

1. Au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion, tout Etat pourra formuler des réserves aux articles de la Convention autres que les articles 1er, 3, 4, 16(1) et 33 à 42 inclus.

2. Tout Etat contractant ayant formulé une réserve conformément au paragraphe 1 de cet article pourra à tout moment la retirer par une communication à cet effet adressée au Secrétaire général des Nations Unies.

förbundsregeringens förpliktelser i nämnda omfattning äro desamma som de konventionsparters, vilka icke äro federala stater;

b) Beträffande de artiklar i denna konvention, vilkas tillämpning är beroende av lagstiftningsåtgärder inom delstater, provinser eller kantoner, vilka icke enligt förbundsstatens författning äro skyldiga att vidtaga sådana lagstiftningsåtgärder, åligger det förbundsregeringen att så snart som möjligt och med tillstyrkande anbefallning tillkännagiva de ifrågasvarande artiklarna för vederbörande myndigheter i delstaterna, provinserna eller kantonerna.

c) Till denna konvention ansluten förbundsstat skall på annan fördragsslutande stats begäran, som förmedlats av Förenta Nationernas generalsekreterare, tillhandahålla redogörelse för lagstiftning och praxis inom förbundsstaten och de rättsliga enheter som bilda densamma, utvisande i vilken utsträckning viss bestämmelse i konventionen blivit genomförd genom lagstiftning eller på annat sätt.

Artikel 38

Förbehåll

1. Vid tidpunkten för undertecknande eller ratifikation av konventionen eller för anslutning till densamma må stat göra förbehåll mot konventionens artiklar med undantag för artiklarna 1, 3, 4, 16 moment 1 samt 33—42.

2. Stat som gjort förbehåll enligt moment 1 må när som helst återkalla detsamma genom meddelande därom till Förenta Nationernas generalsekreterare.

*Article 39***Entry into force**

1. This Convention shall come into force on the ninetieth day following the day of deposit of the sixth instrument of ratification or accession.

2. For each State ratifying or acceding to the Convention after the deposit of the sixth instrument of ratification or accession, the Convention shall enter into force on the ninetieth day following the date of deposit by such State of its instrument of ratification or accession.

*Article 40***Denunciation**

1. Any Contracting State may denounce this Convention at any time by a notification addressed to the Secretary-General of the United Nations.

2. Such denunciation shall take effect for the Contracting State concerned one year from the date upon which it is received by the Secretary-General of the United Nations.

3. Any State which has made a declaration or notification under article 36 may, at any time thereafter, by a notification to the Secretary-General of the United Nations, declare that the Convention shall cease to extend to such territory one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

*Article 41***Revision**

1. Any Contracting State may request revision of this Convention at any time by a notification addressed to the Secretary-General of the United Nations.

2. The General Assembly of the

*Article 39***Entrée en vigueur**

1. Cette Convention entrera en vigueur le quatre-vingt-dixième jour qui suivra la date du dépôt du sixième instrument de ratification ou d'adhésion.

2. Pour chacun des Etats qui ratifieront la Convention ou y adhéreront après le dépôt du sixième instrument de ratification ou d'adhésion, elle entrera en vigueur le quatre-vingt-dixième jour qui suivra la date du dépôt par cet Etat de son instrument de ratification ou d'adhésion.

*Article 40***Dénouciation**

1. Tout Etat contractant pourra dénoncer la Convention à tout moment par notification adressée au Secrétaire général des Nations Unies.

2. La dénonciation prendra effet pour l'Etat intéressé un an après la date à laquelle elle aura été reçue par le Secrétaire général des Nations Unies.

3. Tout Etat qui a fait une déclaration ou une notification conformément à l'article 36 pourra notifier ultérieurement au Secrétaire général des Nations Unies que la Convention cessera de s'appliquer à tout territoire désigné dans la notification. La Convention cessera alors de s'appliquer au territoire en question un an après la date à laquelle le Secrétaire général aura reçu cette notification.

*Article 41***Revision**

1. Tout Etat contractant pourra en tout temps, par voie de notification adressée au Secrétaire général des Nations Unies, demander la révision de cette Convention.

2. L'Assemblée générale des Na-

Artikel 39

Ikraftträdande

1. Denna konvention skall träda i kraft på nittionde dagen efter dagen för deponerandet av det sjätte ratifikations- eller anslutningsinstrumentet.

2. För stat som ratificerar eller ansluter sig till konventionen efter deponerandet av det sjätte ratifikations- eller anslutningsinstrumentet skall konventionen träda i kraft på nittionde dagen efter dagen för deponerandet av dess ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Artikel 40

Uppsägning

1. Fördragsslutande stat må när som helst uppsäga denna konvention genom en till Förenta Nationernas generalsekreterare ställd underrättelse.

2. Sådan uppsägning träder i kraft för den fördragsslutande staten ett år efter den dag då uppsägningen mottogs av Förenta Nationernas generalsekreterare.

3. Stat som avgivit förklaring eller lämnat underrättelse enligt artikel 36 må när som helst därefter i en till Förenta Nationernas generalsekreterare ställd underrättelse förklara, att konventionen skall upphöra att vara tillämplig på område som avses i artikel 36 ett år efter den dag då generalsekreteraren mottog underrättelsen.

Artikel 41

Revision

1. Fördragsslutande stat må när som helst begära revision av denna konvention genom framställning hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

2. Förenta Nationernas general-

United Nations shall recommend the steps, if any, to be taken in respect of such request.

tions Unies recommandera les mesures à prendre, le cas échéant, au sujet de cette demande.

Article 42

Notifications by the Secretary-General of the United Nations

The Secretary-General of the United Nations shall inform all Members of the United Nations and non-Member States referred to in article 35:

(a) Of signatures, ratifications and accessions in accordance with article 35;

(b) Of declarations and notifications in accordance with article 36;

(c) Of reservations and withdrawals in accordance with article 38;

(d) Of the date on which this Convention will come into force in accordance with article 39;

(e) Of denunciations and notifications in accordance with article 40;

(f) Of requests for revision in accordance with article 41.

IN FAITH WHEREOF the undersigned, duly authorized, have signed this Convention on behalf of their respective Governments.

DONE at New York, this twenty-eighth day of September, one thousand nine hundred and fifty-four, in a single copy, of which the English, French and Spanish texts are equally authentic and which shall remain deposited in the archives of the United Nations, and certified true copies of which shall be delivered to all Members of the United Nations and to the non-Member States referred to in article 35.

Article 42

Notifications par le Secrétaire général des Nations Unies

Le Secrétaire général des Nations Unies notifiera à tous les Etats Membres des Nations Unies et aux Etats non membres visés à l'article 35:

a) Les signatures, ratifications et adhésions visées à l'article 35;

b) Les déclarations et les notifications visées à l'article 36 ;

c) Les réserves formulées ou retirées visées à l'article 38 ;

d) La date à laquelle cette Convention entrera en vigueur, en application de l'article 39;

e) Les dénonciations et les notifications visées à l'article 40 ;

f) Les demandes de revision visées à l'article 41.

EN FOI DE QUOI, les soussignés, dûment autorisés, ont signé, au nom de leurs Gouvernements respectifs, la présente Convention.

FAIT à New-York, le vingt-huit septembre mil neuf cent cinquante-quatre, en un seul exemplaire dont les textes anglais, espagnol et français font également foi et qui sera déposé dans les archives de l'Organisation des Nations Unies et dont les copies certifiées conformes seront remises à tous les Etats Membres des Nations Unies et aux Etats non membres visés à l'article 35.

församling skall i förekommande fall föreslå, vilka åtgärder som skola vidtagas med anledning av sådan framställning.

Artikel 42

**Underrättelser från Förenta Nationernas
generalsekreterare**

Förenta Nationernas generalsekreterare skall underrätta alla stater som äro medlemmar av Förenta Nationerna ävensom övriga i artikel 35 avsedda stater om

a) undertecknanden, ratifikationer och anslutningar enligt artikel 35;

b) förklaringar och underrättelser enligt artikel 36;

c) förbehåll och återkallanden enligt artikel 38;

d) dagen då denna konvention enligt artikel 39 träder i kraft;

e) uppsägningar och underrättelser enligt artikel 40;

f) framställningar om revision enligt artikel 41;

TILL BEKRÄFTANDE HÄRAV hava undertecknade vederbörligen bemyndigade ombud undertecknat denna konvention på sina regeringars vägnar,

SOM SKEDDE i New York den 28 september 1954 i ett exemplar, vars engelska, franska och spanska texter äga lika vitsord, och vilket skall förbliva deponerat i Förenta Nationernas arkiv; bestyrkta avskrifter därav skola översändas till alla medlemmar av Förenta Nationerna och till övriga i artikel 35 avsedda stater.

*Schedule**Annexe**Paragraph 1*

1. The travel document referred to in article 28 of this Convention shall indicate that the holder is a stateless person under the terms of the Convention of 28 September 1954.

2. The document shall be made out in at least two languages, one of which shall be English or French.

3. The Contracting States will consider the desirability of adopting the model travel document attached hereto.

Paragraph 2

Subject to the regulations obtaining in the country of issue, children may be included in the travel document of a parent or, in exceptional circumstances, of another adult.

Paragraph 3

The fees charged for issue of the document shall not exceed the lowest scale of charges for national passports.

Paragraph 4

Save in special or exceptional cases, the document shall be made valid for the largest possible number of countries.

Paragraph 5

The document shall have a validity of not less than three months and not more than two years.

Paragraph 6

1. The renewal or extension of the validity of the document is a matter

Paragraphe 1

1. Le titre de voyage visé par l'article 28 de cette Convention doit indiquer que le porteur est un apatride au sens de la Convention du 28 septembre 1954.

2. Ce titre sera rédigé en deux langues au moins: l'une des deux sera la langue anglaise ou la langue française.

3. Les Etats contractants examineront la possibilité d'adopter un titre de voyage du modèle ci-joint.

Paragraphe 2

Sous réserve des règlements du pays de délivrance, les enfants pourront être mentionnés dans le titre d'un parent, ou, dans des circonstances exceptionnelles, d'un autre adulte.

Paragraphe 3

Les droits à percevoir pour la délivrance du titre ne dépasseront pas le tarif le plus bas appliqué aux passeports nationaux.

Paragraphe 4

Sous réserve de cas spéciaux ou exceptionnels, le titre sera délivré pour le plus grand nombre possible de pays.

Paragraphe 5

La durée de validité du titre sera de trois mois au moins et de deux ans au plus.

Paragraphe 6

1. Le renouvellement ou la prolongation de validité du titre est du

Bilaga till bilaga

§ 1

1. Ut i artikel 28 i denna konvention omförmält resedokument skall utvisa, att innehavaren är en statslös person i den mening detta uttryck tillagts i konventionen den 28 september 1954.

2. Dokumentet skall vara avfattat på minst två språk, varav det ena skall vara engelska eller franska.

3. Fördragsslutande stat skall överväga lämpligheten av att antaga härvid såsom förebild fogade formulär.

§ 2

Med förbehåll för gällande bestämmelser i den stat, som utfärdat dokumentet, må barn införas i ett för endera av barnets föräldrar utfärdat resedokument eller, där särskilda skäl föreligga, i resedokument utfärdat för annan vuxen person.

§ 3

Avgift för dokumentets utfärdande skall icke överstiga den för hemlandspass fastställda lägsta avgiften.

§ 4

Utom i särskilt bestämda fall eller i undantagsfall skall dokumentet vara giltigt för största möjliga antal stater.

§ 5

Dokumentet skall hava en giltighetstid av minst tre månader och högst två år.

§ 6

1. Förnyande eller förlängning av dokumentets giltighet tillkommer

for the authority which issued it, so long as the holder has not established lawful residence in another territory and resides lawfully in the territory of the said authority. The issue of a new document is, under the same conditions, a matter for the authority which issued the former document.

2. Diplomatic or consular authorities may be authorized to extend, for a period not exceeding six months, the validity of travel documents issued by their Governments.

3. The Contracting States shall give sympathetic consideration to renewing or extending the validity of travel documents or issuing new documents to stateless persons no longer lawfully resident in their territory who are unable to obtain a travel document from the country of their lawful residence.

Paragraph 7

The Contracting States shall recognize the validity of the documents issued in accordance with the provisions of article 28 of this Convention.

Paragraph 8

The competent authorities of the country to which the stateless person desires to proceed shall, if they are prepared to admit him and if a visa is required, affix a visa on the document of which he is the holder.

Paragraph 9

1. The Contracting States undertake to issue transit visas to stateless persons who have obtained visas for a territory of final destination.

2. The issue of such visas may be

ressort de l'autorité qui l'a délivré, aussi longtemps que le titulaire ne s'est pas établi régulièrement dans un autre territoire et réside régulièrement sur le territoire de ladite autorité. L'établissement d'un nouveau titre est, dans les mêmes conditions, du ressort de l'autorité qui a délivré l'ancien titre.

2. Les représentants diplomatiques ou consulaires pourront être autorisés à prolonger, pour une période qui ne dépassera pas six mois, la validité des titres de voyage délivrés par leurs gouvernements respectifs.

3. Les Etats contractants examineront avec bienveillance la possibilité de renouveler ou de prolonger la validité des titres de voyage ou d'en délivrer de nouveaux à des apatrides qui ne sont plus des résidents réguliers dans leur territoire dans les cas où ces apatrides ne sont pas en mesure d'obtenir un titre de voyage du pays de leur résidence régulière.

Paragraphe 7

Les Etats contractants reconnaîtront la validité des titres délivrés conformément aux dispositions de l'article 28 de cette Convention.

Paragraphe 8

Les autorités compétentes du pays dans lequel l'apatride désire se rendre apposeront, si elles sont disposées à l'admettre, un visa sur le titre dont il est titulaire, si un tel visa est nécessaire.

Paragraphe 9

1. Les Etats contractants s'engagent à délivrer des visas de transit aux apatrides ayant obtenu le visa d'un territoire de destination finale.

2. La délivrance de ce visa pourra

den myndighet, som utfärdat det-
samma, så länge innehavaren icke
lovligen bosatt sig på främmande
territorium och så länge han lovli-
gen uppehåller sig inom sagda myn-
dighets område. Under enahanda be-
tingelser ankommer utfärdandet av
nytt dokument på den myndighet,
som utfärdat det föregående doku-
mentet.

2. Diplomatiska eller konsulära
representanter må bemyndigas att
för en tidrymd icke överstigande sex
månader förlänga giltighetstiden för
resedokument, vilka utfärdats av de-
ras respektive regeringar.

3. Fördragsslutande stat skall väl-
villigt pröva möjligheterna att för-
nya eller utsträcka ett resedoku-
ments giltighetstid eller att utfärda
nytt sådant för statslös person, vil-
ken icke längre lovligen uppehåller
sig inom vederbörande stats område,
därest den statslöse är ur stånd att
erhålla ett resedokument från den
stat, inom vilken han har lov att vis-
tas.

§ 7

Fördragsslutande stat skall erkän-
na giltigheten av sådana dokument,
som utfärdats i enlighet med före-
skrifterna i artikel 28 i denna kon-
vention.

§ 8

Vederbörande myndigheter i stat,
dit en statslös person ämnar begiva
sig, skola, därest de äro beredda att
låta honom inresa och visering är er-
forderlig, förse hans dokument med
bevis om visering.

§ 9

1. Fördragsslutande stat åtager sig
att meddela genomresevisering för
statslös person, som erhållit visering
för den slutliga bestämmelsestaten.

2. Sådan visering må vägras på

refused on grounds which would justify refusal of a visa to any alien.

Paragraph 10

The fees for the issue of exit, entry or transit visas shall not exceed the lowest scale of charges for visas on foreign passports.

Paragraph 11

When a stateless person has lawfully taken up residence in the territory of another Contracting State, the responsibility for the issue of a new document, under the terms and conditions of article 28 shall be that of the competent authority of that territory, to which the stateless person shall be entitled to apply.

Paragraph 12

The authority issuing a new document shall withdraw the old document and shall return it to the country of issue if it is stated in the document that it should be so returned; otherwise it shall withdraw and cancel the document.

Paragraph 13

1. A travel document issued in accordance with article 28 of this Convention shall, unless it contains a statement to the contrary, entitle the holder to re-enter the territory of the issuing State at any time during the period of its validity. In any case the period during which the holder may return to the country issuing the document shall not be less than three months, except when the country to which the stateless person proposes to travel does not insist on the travel document according the right of re-entry.

2. Subject to the provisions of the preceding sub-paragraph, a Contract-

être refusée pour les motifs pouvant justifier le refus de visa à tout étranger.

Paragraphe 10

Les droits afférents à la délivrance de visas de sortie, d'admission ou de transit ne dépasseront pas le tarif le plus bas appliqué aux visas de passeports étrangers.

Paragraphe 11

Dans le cas d'un apatride changeant de résidence et s'établissant régulièrement dans le territoire d'un autre Etat contractant, la responsabilité de délivrer un nouveau titre incombera désormais, aux termes et aux conditions de l'article 28, à l'autorité compétente dudit territoire, à laquelle l'apatride aura le droit de présenter sa demande.

Paragraphe 12

L'autorité qui délivre un nouveau titre est tenue de retirer l'ancien titre et d'en faire retour au pays qui l'a délivré si l'ancien document spécifie qu'il doit être retourné au pays qui l'a délivré; dans le cas contraire, l'autorité qui délivre le titre nouveau retirera et annulera l'ancien.

Paragraphe 13

1. Tout titre de voyage délivré en application de l'article 28 de cette Convention donnera, sauf mention contraire, le droit au titulaire de revenir sur le territoire de l'Etat qui l'a délivré à n'importe quel moment pendant la période de validité de ce titre. Toutefois, la période pendant laquelle le titulaire pourra rentrer dans le pays qui a délivré le titre de voyage ne pourra être inférieure à trois mois, sauf lorsque le pays où l'apatride désire se rendre n'exige pas que le titre de voyage comporte le droit de rentrée.

2. Sous réserve des dispositions de l'alinéa précédent, un Etat contrac-

samma grunder, som skulle rättfärdiga avslag på en viseringsansökan från varje annan utlänning.

§ 10

Avgift för meddelande av utrese-, inrese- eller genomresevisering skall icke överstiga den för visering av utländska pass fastställda lägsta avgiften.

§ 11

När statslös person har bytt vistelseort och lovligen bosatt sig inom annan fördragsslutande stats område, skall ansvaret för utfärdande av nytt dokument i överensstämmelse med stadgandena och förutsättningarna i artikel 28 åvila vederbörande myndighet inom sagda område, till vilken myndighet den statslöse skall vara berättigad hänvända sig.

§ 12

Myndighet, som utfärdar nytt dokument, skall infordra det tidigare dokumentet och återställa det till den stat, vilken utfärdat detsamma, därest i dokumentet anges att det bör sålunda återställas; i annat fall skall myndigheten infordra och makulera det.

§ 13

1. Ett i enlighet med artikel 28 i denna konvention utfärdat resedokument skall, såframt det ej innehåller en förklaring i motsatt riktning, berättiga innehavaren att återvända till den utfärdande statens område när helst han så önskar under dokumentets giltighetstid. I varje fall skall den tidrymd, inom vilken innehavaren skall äga återvända till den stat, som utfärdat dokumentet, icke understiga tre månader, med undantag för det fall att den stat, till vilken den statslöse avser att resa, icke kräver att resedokumentet medger sådan rätt att återvända.

2. Med förbehåll för vad i föregående moment sägs må fördragsslut-

ing State may require the holder of the document to comply with such formalities as may be prescribed in regard to exit from or return to its territory.

Paragraph 14

Subject only to the terms of paragraph 13, the provisions of this Schedule in no way affect the laws and regulations governing the conditions of admission to, transit through, residence and establishment in, and departure from, the territories of the Contracting States.

Paragraph 15

Neither the issue of the document nor the entries made thereon determine or affect the status of the holder, particularly as regards nationality.

Paragraph 16

The issue of the document does not in any way entitle the holder to the protection of the diplomatic or consular authorities of the country of issue, and does not *ipso facto* confer on these authorities a right of protection.

tant peut exiger que le titulaire de ce titre se soumette à toutes les formalités qui peuvent être imposées à ceux qui sortent du pays ou à ceux qui y rentrent.

Paragraphe 14

Sous la seule réserve des stipulations du paragraphe 13, les dispositions de la présente annexe n'affectent en rien les lois et règlements régissant, dans les territoires des Etats contractants, les conditions d'admission, de transit de séjour, d'établissement et de sorti.

Paragraphe 15

La délivrance du titre, pas plus que les mentions y apposées, ne détermine ni n'affecte le statut du titulaire, notamment en ce qui concerne la nationalité.

Paragraphe 16

La délivrance du titre ne donne au titulaire aucun droit à la protection des représentants diplomatiques et consulaires du pays de délivrance, et ne confère pas *ipso facto* à ces représentants un droit de protection.

tande stat kunna kräva, att den, för vilken resedokument utfärdats, iakttaga de formföreskrifter, vilka kunna stadgas för personer, som utresa ur eller återvända till dess område.

§ 14

Med förbehåll blott för vad som stadgats i § 13 skola föreskrifterna i denna bilaga icke i något hänseende inverka på de lagar och bestämmelser, som fastställa villkoren för inresa till, genomresa av, uppehåll och bosättning på samt avresa från fördragsslutande stats område.

§ 15

Varken utfärdandet av dokument eller däri verkställda anteckningar bestämma eller påverka innehavarens rättsliga ställning och i synnerhet icke frågan om medborgarskapet.

§ 16

Utfärdandet av dokument giver icke innehavaren någon som helst rätt till beskydd av diplomatiska eller konsulära representanter för den stat, som utfärdat detsamma, och medför icke, *ipso facto*, rätt för dessa representanter att utöva skydd.

Annex

Annexe

Model travel document

It is recommended that the document be in booklet form (approximately 15 × 10 centimetres), that it be so printed that any erasure or alteration by chemical or other means can be readily detected, and that the words "Convention of 28 September 1954" be printed in continuous repetition on each page, in the language of the issuing country.

(Cover of booklet)

Travel document

(Convention of 28 September 1954)

No.....

(1)

Travel document

(Convention of 28 September 1954)

This document expires on .....
unless its validity is extended or renewed.

Name .....

Forename(s) .....

Accompanied by ..... child (children).

1. This document is issued solely with a view to providing the holder with a travel document which can serve in lieu of a national passport. It is without prejudice to and in no way affects the holder's nationality.

2. The holder is authorized to return to ..... [state here the country whose authorities are issuing the document] on or before ..... unless some later date is hereafter specified. [The period during which the holder is allowed to return must not be less than three months except when the country to which the holder proposes to travel does not insist on the travel document according to the right of re-entry.]

3. Should the holder take up residence in a country other than that which issued the present document, he must, if he wishes

Modèle du titre de voyage

Il est recommandé que le titre ait la forme d'un carnet (15 cm × 10 cm environ), qu'il soit imprimé de telle façon que les ratures ou altérations par des moyens chimiques ou autres puissent se remarquer facilement, et que les mots « Convention du 28 septembre 1954 » soient imprimés en répétition continue sur chacune des pages, dans la langue du pays qui délivre le titre.

Couverture du carnet

Titre de voyage

(Convention du 28 septembre 1954)

N° .....

(1)

Titre de voyage

(Convention du 28 septembre 1954)

Ce document expire le .....
sauf prorogation de validité.

Nom .....

Prénom(s) .....

Accompagné de ..... enfant(s).

1. Ce titre est délivré uniquement en vue de fournir au titulaire un document de voyage pouvant tenir lieu de passeport national. Il ne préjuge pas de la nationalité du titulaire et est sans effet sur celle-ci.

2. Le titulaire est autorisé à retourner en ..... [indication du pays dont les autorités délivrent le titre] jusqu'au ..... sauf mention ci-après d'une date ultérieure. [La période pendant laquelle le titulaire est autorisé à retourner ne doit pas être inférieure à trois mois, sauf lorsque le pays où le titulaire désire se rendre n'exige pas que ce document comporte le droit de rentrée.]

3. En cas d'établissement dans un autre pays que celui où le présent titre a été délivré, le titulaire doit, s'il veut se dé-

Bihang

Förslag till resedokument

Det anbefalles, att dokumentet utföres i formen av ett häfte (omkring 15 cm × 10 cm), att det tryckes på det sättet, att radering eller ändring med kemiska eller andra medel med lätthet kan upptäckas, och att orden »Konvention den 28 september 1954» tryckes fortlöpande på varje sida på den utställande statens språk.

(Häftets pärm)

Resedokument

(Konvention den 28 september 1954)

Nr .....

(1)

Resedokument

(Konvention den 28 september 1954)

Detta dokumentets giltighet utlöper den ..
..... med mindre dess giltighet
utsträcker eller förnyas.

Tillnamn .....

Förnamn .....

Åtföljd av ..... barn.

1. Detta dokument utfärdas i uteslutande syfte att förse innehavaren med ett resedokument, som kan brukas i stället för ett hemlandspass. Det tager icke ställning och är utan inverkan på innehavarens medborgarskap.

2. Innehavaren är berättigad att återvända till ..... [angiv här den stat, vars myndigheter utfärdat dokumentet] intill den ....., därest icke anteckning om senare dag följer nedan. [Den tidrymd, under vilken innehavaren äger återvända, må icke understiga tre månader, med undantag för det fall att den stat, till vilken innehavaren avser att resa, icke kräver att resedokumentet medgiver sådan rätt att återvända.]

3. I händelse av bosättning i annan stat än den, där förevarande dokument har utfärdats, bör innehavaren, om han på nytt

to travel again, apply to the competent authorities of his country of residence for a new document. [The old travel document shall be withdrawn by the authority issuing the new document and returned to the authority which issued it.]¹

(This document contains 32 pages, exclusive of cover.)

(2)

Place and date of birth .....
Occupation .....
Present residence .....
*Maiden name and forename(s) of wife ..
.....
*Name and forename(s) of husband .....
.....

Description

Height .....
Hair .....
Colour of eyes .....
Nose .....
Shape of face .....
Complexion .....
Special peculiarities .....

Children accompanying holder

Name	Forename(s)	Place and date of birth	Sex
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

*Strike out whichever does not apply.
(This document contains 32 pages, exclusive of cover.)

(3)

Photograph of holder and stamp of issuing authority, Finger-prints of holder (if required)

Signature of holder .....
(This document contains 32 pages, exclusive of cover.)

¹The sentence in brackets to be inserted by Governments which so desire.

placer à nouveau, faire la demande d'un nouveau titre aux autorités compétentes du pays de sa résidence. [L'ancien titre de voyage sera remis à l'autorité qui délivre le nouveau titre pour être renvoyé à l'autorité qui l'a délivré.]¹

(Ce titre contient 32 pages, non compris la couverture.)

(2)

Lieu et date de naissance .....
Profession .....
Résidence actuelle .....
*Nom (avant le mariage) et prénom(s) de l'épouse .....
.....
*Nom et prénom(s) du mari .....
.....

Signalement

Taille .....
Cheveux .....
Couleur des yeux .....
Nez .....
Forme du visage .....
Teint .....
Signes particuliers .....

Enfants accompagnant le titulaire

Nom	Prénom(s)	Lieu et date de naissance	Sexe
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

*Biffer la mention inutile.
(Ce titre contient 32 pages, non compris la couverture.)

(3)

Photographie du titulaire et cachet de l'autorité qui délivre le titre Empreintes digitales du titulaire (facultatif)

Signature du titulaire .....
(Ce titre contient 32 pages, non compris la couverture.)

¹La phrase entre crochets peut être insérée par les gouvernements qui le désirent.

vill begiva sig utomlands, begära nytt dokument hos behörig myndighet i vistelsestaten. [Det föregående resedokumentet skall infordras av den myndighet, som utfärdar det nya dokumentet, och återställas till den myndighet, som utfärdat detsamma.]¹

(Detta dokument innehåller 32 sidor, pärmen oräknad)

(2)

Födelseort och -dag .....

Yrke .....

Nuvarande vistelseort .....

* Hustruns namn såsom ogift och hustruns förnamn .....

* Mannens fullständiga namn .....

Signalement

Längd .....

Härfärg .....

Ögonfärg .....

Näsa .....

Ansiktsform .....

Hudfärg .....

Särskilda kännetecken .....

Barn som åtfölja innehavaren

Tillnamn	Förnamn	Födelseort	Kön	och -dag
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....

* Stryk det ej tillämpliga.

(Detta dokument innehåller 32 sidor, pärmen oräknad)

(3)

Fotografi av innehavaren jämte utfärdande myndighets stämpel.

Innehavarens fingeravtryck

(endast om erforderligt)

1) Denna mening inom [— — —] kan insättas av de stater, som så önska.

(4)

1. This document is valid for the following countries:

.....
.....
.....
.....

2. Document or documents on the basis of which the present document is issued:

.....
.....
.....

Issued at .....

Date .....

Signature and stamp of authority issuing the document:

Fee paid:

(This document contains 32 pages, exclusive of cover.)

(4)

1. Ce titre est délivré pour les pays suivants:

.....
.....
.....
.....

2. Document ou documents sur la base duquel ou desquels le présent titre est délivré:

.....
.....
.....

Délivré à .....

Date .....

Signature et cachet de l'autorité qui délivre le titre:

Taxe perçue:

(Ce titre contient 32 pages, non compris la couverture.)

(5)

Extension or renewal of validity

Fee paid: From .....
To .....
Done at ..... Date .....

Signature and stamp of authority extending or renewing the validity of the document:

Extension or renewal of validity

Fee paid: From .....
To .....
Done at ..... Date .....

Signature and stamp of authority extending or renewing the validity of the document:

(This document contains 32 pages, exclusive of cover.)

(5)

Prorogation de validité

Taxe perçue: du .....
au .....
Fait à ..... le .....

Signature et cachet de l'autorité qui proroge la validité du titre:

Prorogation de validité

Taxe perçue: du .....
au .....
Fait à ..... le .....

Signature et cachet de l'autorité qui proroge la validité du titre:

(Ce titre contient 32 pages, non compris la couverture.)

Innehavarens namnteckning .....
 (Detta dokument innehåller 32 sidor, pärmen oräknad)

---

(4)

1. Detta dokument gäller för följande länder:

.....
 .....
 .....

2. Handling med stöd varav förevarande dokument utfärdats:

Utfärdat i .....

Den .....

Utfärdande myndighets
underskrift och stämpel:

Avgift:

(Detta dokument innehåller 32 sidor, pärmen oräknad)

---

(5)

Förnyelse eller förlängning av giltighetstiden:

Avgift: Från .....
    Till .....

Beslutat i ..... den .....

Beslutande myndighets
underskrift och stämpel:

Förnyelse eller förlängning av giltighetstiden:

Avgift: Från .....
    Till .....

Beslutat i ..... den .....

Beslutande myndighets
underskrift och stämpel:

(Detta dokument innehåller 32 sidor, pärmen oräknad)

(6)

Extension or renewal of validity

Fee paid: From .....
   To .....
 Done at ..... Date .....

Signature and stamp of authority
 extending or renewing the validity
 of the document:

Extension or renewal of validity

Fee paid: From .....
   To .....
 Done at ..... Date .....

Signature and stamp of authority
 extending or renewing the validity
 of the document:

(This document contains 32 pages, ex-
 clusive of cover.)

(7-32)

Visas

The name of the holder of the document
 must be repeated in each visa.

(This document contains 32 pages, ex-
 clusive of cover.)

---

(6)

Prorogation de validité

Taxe perçue: du .....
   au .....
 Fait à ..... le .....

Signature et cachet de l'autorité
 qui proroge la validité du titre:

Prorogation de validité

Taxe perçue: du .....
   au .....
 Fait à ..... le .....

Signature et cachet de l'autorité
 qui proroge la validité du titre:

(Ce titre contient 32 pages, non compris
 la couverture.)

(7-32)

Visas

Reproduire dans chaque visa le nom du
 titulaire.

(Ce titre contient 32 pages, non compris
 la couverture.)

---

(6)

Förnyelse eller förlängning av giltighets-
tiden:

Avgift: Från .....
                                    Till .....
Beslutat i ..... den .....

Beslutande myndighets
underskrift och stämpel:

Förnyelse eller förlängning av giltighets-
tiden:

Avgift: Från .....
                                    Till .....
Beslutat i ..... den .....

Beslutande myndighets
underskrift och stämpel:

(Detta dokument innehåller 32 sidor, pär-
men oräknad)

(7-32)

Viseringar

Namnet på den, för vilken dokumentet ut-
färdats, skall upprepas i varje visering.

(Detta dokument innehåller 32 sidor, pär-
men oräknad)
